

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

ล่องเรือชมสวนคลองจินดา

A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH ON CRUISE TOURISM MANAGEMENT

ALONG GINDHA CANAL

โดย ผกาวัลย์ กาบแก้ว และคณะ

เมษายน 2553

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ล่องเรือชมสวนคลองจินดา

A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH ON CRUISE TOURISM MANAGEMENT
ALONG GINDHA CANAL

คณะผู้วิจัย

นางสาวผกาวัลย์	กานแก้ว	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
นางสาวณัฐกฤตา	แช่มตระกูล	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
นายภาสกร	บัวศิริ	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
นายวีระ	บินโฮริส	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
นายสมพล	ข้าหาญ	มหาวิทยาลัยคริสเตียน

สังกัด

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ สุทธิศักดิ์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
--------------------------------------	----------------------

สังกัด

ชุดโครงการ “เชื่อมโยงเครือข่ายภาคีประเด็นการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี”

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง “วิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปี 2552 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการและการเขียนรายงานการวิจัย ทำให้โครงการวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ สุทธิศักดิ์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางการทำวิจัย และแก้ไขรายงานวิจัยจนแล้วเสร็จสมบูรณ์

ขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ผู้นำชุมชนคลองจินดา ผู้แทนองค์การภาคีการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และประชาชนในพื้นที่ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการร่วมประชุมเสวนา และร่วมคิดหาแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ทำให้การวิจัยครั้งนี้แล้วเสร็จโดยการประสานความคิดและความร่วมมือจากชุมชนอย่างสมบูรณ์

ผกาวัลย์ กาบแก้ว และคณะ

เมษายน 2553

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนหนึ่งที่ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ซึ่งมีผลผลิตในระดับสูงของประเทศ จึงทำให้ผู้นำชุมชนกลุ่มหนึ่งเกิดความคิดที่จะนำทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวิถีการดำรงชีพในท้องถิ่น มาเป็นจุดสนใจในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว “ล่องเรือชมสวนคลองจินดา” ขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการจัดการให้มีระบบที่ดี และองค์รภาคีทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการจัดการให้มีระบบที่ดี และองค์รภาคีทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาชมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

ดังนั้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ให้มีการจัดการที่เหมาะสม และกระตุ้นให้องค์รภาคีทางการท่องเที่ยวให้การสนับสนุนต่อชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มหาวิทยาลัยคริสเตียนในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ที่มีการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว จึงเห็นสมควรดำเนินการวิจัยเพื่อหาแนวทางและวิธีการให้สถาบันการศึกษาและองค์รภาคีทางการท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมทั้งให้นักศึกษาได้มีโอกาสดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน อันเป็นการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอน และส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรัก ความผูกพันต่อชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น และจุดด้อย ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ร่วมกับภาคีทางการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชน

2.3 เพื่อใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน และภาคีการท้องถิ่นอื่น ๆ ร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 เพื่อติดตามผลการจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดา

3. คำถามการวิจัย

3.1 การจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร

3.2 ควรจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดาในรูปแบบใด ทั้งรูปแบบการท่องเที่ยว และรูปแบบการบริหารจัดการ

3.3 สถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีทางการท่องเที่ยว สามารถสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดาได้อย่างไร

3.4 การจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดาตามแนวทางที่กำหนดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

มีแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดาที่เหมาะสม มีความเป็นไปได้ และนักศึกษาผู้ร่วมโครงการได้รับแนวคิดและประสบการณ์จากการร่วมงานกับชุมชน รวมทั้งเกิดความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน องค์กรภาคีการท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษา

5. แนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.1 ผู้นำชุมชนคลองจินดาสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดา

5.2 สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และองค์กรภาคีการท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับกำหนดแนวทางสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของเรือชมสวนคลองจินดา

6. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action Research) ระหว่างนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับผู้นำชุมชนในการจัดการ

ท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และองค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

6.1 ขั้นการรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน โดยมีกิจกรรมการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องของตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และการสนับสนุนการท่องเที่ยวขององค์การปกครองที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มระหว่างนักศึกษา กับผู้นำชุมชนและองค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ และการสังเกตการณ์ให้ความร่วมมือ และทำที่ของประชาชนในชุมชน ในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

6.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ระยะเวลา 3 เดือน โดยการประชุมร่วมระหว่างนักศึกษา ผู้นำชุมชน องค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และประชาชนที่สนใจในท้องถิ่น เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ รวมทั้งร่วมกันกำหนดแผนงานและดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

6.3 ขั้นติดตามผล ระยะเวลา 1.5 เดือน โดยเป็นการติดตามการมีส่วนร่วม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตามแผนการดำเนินงานของชุมชน สำหรับเป็นข้อมูลเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน

7. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

7.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และภาคีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองจินดา

7.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา เจ้าของสวนผลไม้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้แทนการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม ผู้แทนสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองจินดา

8. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบบันทึกการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรม แบบบันทึกผลการอภิปรายกลุ่ม และแบบบันทึกผลการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมตามแผนงาน

9. สรุปผลการวิจัย

จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา วิเคราะห์โดยกลุ่มผู้นำชุมชน และนักศึกษาผู้ร่วมโครงการ มีดังนี้

9.1 จุดเด่น

จากการประชุมกลุ่มผู้นำชุมชนและองค์กรภาคีการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา พบว่าการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นในด้านการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ มีคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม มีอุปกรณ์ความปลอดภัยในการล่องเรือ มีสภาพพื้นที่เหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการท่องเที่ยวดี สวนผลไม่มีผลผลิตตลอดทั้งปี และคนทั่วไปยังสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน

9.2 จุดด้อย

สำหรับจุดด้อยในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีหลายด้าน ได้แก่

1) **ด้านการบริการ** ได้แก่ การขาดมัคคุเทศก์นำเที่ยว สวนผลไม่มีการปรับเปลี่ยนในระยะอันสั้นตามกลไกราคาตลาด ยังขาดรูปแบบการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และไม่มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว และในฤดูน้ำมากซึ่งน้ำในคลองมีระดับสูง ทำให้เรือไม่สามารถแล่นลอดผ่านใต้สะพานในเส้นทางท่องเที่ยว จึงไม่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

2) **ด้านการจัดการ** ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ขาดจุดสนใจอื่นที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวมาชม คณะกรรมการฯไม่มีการประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และขาดการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องและจริงจัง

3) **ด้านการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อที่หลากหลาย และไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ไม่มีป้ายบอกเส้นทางระหว่างเส้นทางย่อยที่แยกจากถนนสายหลักไปสู่สถานที่ลงเรือเลย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกเกี่ยวกับการหลงทาง

10. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

10.1 แนวทางการแก้ไขจุดอ่อนของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

10.1.1 **ด้านการบริการ** ได้แก่ เพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์โดยอาศัยเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัว เครือญาติ และความสามัคคีในชุมชน การจัดให้นักท่องเที่ยวขึ้นชมสวนจะต้องหาเครือข่ายสวนที่เข้าร่วมโครงการ อย่างน้อย 4 สวน ที่เป็นผลไม้ต่างชนิด เพื่อให้มีความหลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว และจัดให้มีสถานที่ประสานงานไว้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาโดยไม่ได้ประสานงานไว้ล่วงหน้า

10.1.2 **ด้านการจัดการ** ได้แก่ ทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จัดโครงการฟื้นฟูตลาดผลไม้บริเวณวัดปริตารามริมคลองจินดา และคณะกรรมการดำเนินงานควรมีการประชุมพบปะกันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

10.1.3 **ด้านการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ จัดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในหลายช่องทาง และจัดทำป้ายบอกเส้นทางไว้เป็นระยะ ช่วงระหว่างถนนสายวัดจินดารามถึงวัดปริตาราม ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร รวมถึงถนนสายอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้สัญจรไปยังสถานที่ล่องเรือ

10.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดา

แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดานั้น ชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืน ได้แก่ ผู้นำของชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ มีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวกับองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเข้มแข็ง มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและตระหนักถึง

ความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งจัดการท่องเที่ยวฯ ให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยวและดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง

10.3 แนวทางการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว มีนโยบายและแนวทางการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ดังนี้

10.3.1 สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม

สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมมีนโยบายสนับสนุนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดการท่องเที่ยวฯ ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม

10.3.2 องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองจินดาได้จัดสรรงบประมาณบางส่วนสำหรับการจัดการท่องเที่ยวฯ แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวฯ แสวงหาเครือข่ายการท่องเที่ยว ผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

10.3.3 สถาบันการศึกษาในพื้นที่

มหาวิทยาลัยคริสเตียน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา จะดำเนินการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการผลิตป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งได้จัดนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว รวมทั้งบุคลากรและนักศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจร่วมให้บริการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

10.4 การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแผนที่กำหนดนั้น ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวฯ และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว ได้ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่ 1 ให้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว 2 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และการจัดทำป้ายบอกเส้นทางแก่

นักท่องเที่ยว ตามถนนที่แยกจากถนนเส้นหลักไปสู่จุดลงเรือเพื่อล่องเรือชมสวนคลองจินดา สำหรับการจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในวัดปริตาราม จะดำเนินการประมาณเดือนมิถุนายน 2553

ส่วนการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ระยะที่ 2 ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวและองค์การภาคีการท่องเที่ยวจะดำเนินการให้ล่องตามแผนที่กำหนด และจะประเมินผลการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในภาพรวมในเดือนธันวาคม 2553

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้นำชุมชนคลองจินดาสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

2) สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และองค์การภาคีการท่องเที่ยวอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับกำหนดแนวทางสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

11.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรดำเนินการวิจัยติดตามผลการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ภายหลังจากดำเนินการไปแล้ว 6 เดือน หรือ 1 ปี

2) ควรดำเนินการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม เพื่อพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เป็นต้น โดยจัดระยะเวลาการท่องเที่ยวทั้งระยะสั้น และระยะยาวตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกันด้วย

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : TRI/UTLGB52004

ชื่อโครงการ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

ชื่อนักวิจัย : ผกาวัลย์ กาบแก้ว, ณัฐกฤตา แซ่มตระกูล, ภาสกร บัวศิริ, วีระ บินโฮรีส, สมพล ขำหาญ
มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Email Address : Kung _ Pak @ hotmail . com

ระยะเวลาโครงการ: 1 สิงหาคม 2552 ถึง 31 มีนาคม 2553

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action Research) ระหว่างนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และองค์กรรภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น และจุดด้อย ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ร่วมกับภาคีทางการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชน โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นในด้านการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ มีคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม มีอุปกรณ์ความปลอดภัยในการล่องเรือ มีสภาพพื้นที่เหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการท่องเที่ยวดี สวนผลไม่มีผลผลิตตลอดทั้งปี และคนทั่วไปยังสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน

สำหรับจุดด้อยในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาด้านการบริการ ได้แก่ การขาดมัคคุเทศก์นำเที่ยว ขาดรูปแบบการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และไม่มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้านการจัดการ ได้แก่ ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง ขาดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ขาดจุดสนใจอื่นที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวมาชม รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวไม่มีความต่อเนื่องและจริงจัง ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อที่หลากหลายและไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ไม่มีป้ายบอกเส้นทางระหว่าง

เส้นทางย่อยที่แยกจากถนนสายหลักไปสู่สถานที่ลงเรือเลย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกเกี่ยวกับการหลงทาง

แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดา นั้น ชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืน ได้แก่ ผู้นำของชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ มีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวกับองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเข้มแข็ง มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งจัดการท่องเที่ยวฯ ให้ได้มาตรฐานการเที่ยวและดำเนินการอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง ตลอดจนการร่วมมืออย่างจริงจังในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และสถาบันการศึกษาในพื้นที่

ABSTRACT

Project Code : TRI/UTLGB52004

Project Title : A PARTICIPATORY ACTION RESEARCH ON CRUISE TOURISM
MANAGEMENT ALONG GINDHA CANAL

Investigators : Gabkeaw P., Chamtrakool N., Boursiri P., Binhoris W., Khomhan S.
Christian University

E-mail Address : Kung _ Pak @ hotmail . com

Project Duration : 1 August 2009 -31 March 2010

The participatory action research on cruise tourism management along Gindha Canal was the cooperation between undergraduate students in Hotel, Spa and Tourism Management Program, village leaders responsible for tourism management and tourism partners involved. This study aimed to analyze the distinctive points and drawbacks in organizing cruise tourism along Gindha Canal and to study the ways to manage the cruise tourism with involved partners and village leaders. The results of the study were summarized as follows:

The cruise tourism management along Gindha Canal had various distinctive points such as receiving supported budget from government sections, having tourism management committees which were concrete, having safety devices on cruise, having surrounding appropriate for cruise management in visiting farmland around such area, receiving good cooperation from local villagers in organizing cruise tourism, having productivity in orchard throughout the year and people in general still interested in learning gardener's way of life.

However, the results also showed the drawbacks of cruise tourism management along Gindha Canal in various points. On service, the results showed the inadequate number of guides, the unsystematic welcoming management and there was no visitor center. On management, the results revealed that there was no strong management system, lack of support and serious collaboration from local government organizations and organizations supporting local tourism, lack of attractive point to attract tourist's

interest, including the discontinuous and unserious travel management. On the public relations, the results showed the lack of tourism publicity in various media and the discontinuous publicity. Besides, there was no signpost from the main road to the embarking place that makes visitors be concerned about miscarriage.

For the ways to develop the successful and sustainable cruise management, the community should have the development guideline for the success and sustainability as follows. The village leaders should have the development vision, creativity, having strong cooperative network in organizing tourism with both private and government sections and having clear tourism development plans that can be viable. For people in community, they must be involved and realize the significance of working in group including organizing tourism according to tourism standard which is strongly and continuously implemented, and also covering the strong collaboration in supporting tourism management of local government organizations, Nakhon Pathom Tourist Office and the education institutions in local area.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	ฐ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
คำถามการวิจัย	2
ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ	3
แนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
ขอบเขตและความหมายของการท่องเที่ยว	4
ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยว	4
แรงจูงใจในการท่องเที่ยว	4
สถานการณ์แวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว	5
แหล่งท่องเที่ยว	5
ความสำคัญของการท่องเที่ยว	5
ประเภทของการท่องเที่ยว	7
การบริการด้านการท่องเที่ยว	9
ลักษณะเฉพาะของการบริการนักท่องเที่ยว	9
องค์ประกอบของความสำเร็จในการให้บริการนักท่องเที่ยว	10
คุณสมบัติที่ดีของผู้ให้บริการ	11
แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการบริการนักท่องเที่ยว	11

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	12
ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	12
ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	13
การจัดกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยว	14
รูปแบบพื้นที่เกษตรสำหรับจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว	15
แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	16
ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	17
แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว	20
เป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น	21
วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว	20
ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว	22
แนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค	23
คุณลักษณะที่สำคัญที่เกิดจากการวิเคราะห์ SWOT	23
ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ SWOT	25
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม อำเภอสามพราน และตำบลคลองจินดา	26
ประวัติจังหวัดนครปฐม	26
ประวัติอำเภอสามพราน	27
ประวัติตำบลคลองจินดา	28
สภาพทั่วไปของตำบล	28
อาณาเขตของตำบล	29
จำนวนประชากรของตำบล	30
ลักษณะอาชีพและรายได้ของประชากร	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
ระเบียบวิธีวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	34
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	34
แผนงานของโครงการ	35
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	37
จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการท่องเที่ยว	
ล่องเรือชมสวนคลองจินดา	37
แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	39
ความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	39
การดำเนินการเพื่อจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	
ในระยะแรก	40
หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในระยะแรก	41
การให้บริการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในปัจจุบัน	42
ข้อตกลงในการแก้ไขจุดอ่อนเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว	
ล่องเรือชมสวนคลองจินดา	43
ความคาดหวังของคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว	
ล่องเรือชมสวนคลองจินดา	44
แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็และความยั่งยืนของการ	
จัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	45
ความสามารถในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน	
คลองจินดาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การภาคีการท่องเที่ยว	46
แนวทางการสนับสนุนของสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม	46
แนวทางการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	46
แนวทางการสนับสนุนของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น	47
แผนดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	47
การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน	
คลองจินดา	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
สรุปผลการวิจัย	56
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	62
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้	62
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	62
บรรณานุกรม	63
ประวัติผู้วิจัย	66

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม	29
ภาพที่ 2-25	กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	51

บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (Community-based Tourism) ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีคุณภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย

สำหรับในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-9 อาจกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศ อันเป็นเหตุปัจจัยให้เกิดการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และหากพิจารณาถึงองค์ความรู้ถึงด้านการท่องเที่ยวชุมชนรวมทั้งกระบวนการบริหารจัดการแล้ว พบว่าหน่วยงานภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการที่ให้การสนับสนุนและใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว ยังไม่มีความชัดเจนในด้านแนวความคิด หลักการ วิธีการ กระบวนการ รวมทั้งการบริหารจัดการฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว และการกระจายผลประโยชน์ให้ท้องถิ่นเท่าที่ควร (สินธุ์ สโรบล และคณะ 2546 : 1)

ชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นชุมชนหนึ่งที่ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ซึ่งมีผลผลิตในระดับสูงของประเทศ จึงทำให้ผู้นำชุมชนกลุ่มหนึ่งเกิดความคิดที่จะนำทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และวิถีการดำรงชีพในท้องถิ่น มาเป็นจุดสนใจในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยว “ล่องเรือชมสวนคลองจินดา” ขึ้น อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากยังขาดการจัดการให้มีระบบที่ดี และองค์การภาคีทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร (ปราโมทย์ แก้วไทรดวง , สัมภาษณ์)

ดังนั้นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ให้มีการจัดการที่เหมาะสม และกระตุ้นให้องค์กรภาคีทางการท่องเที่ยวให้การสนับสนุนต่อชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม มหาวิทยาลัยคริสเตียนในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ที่มีการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว จึงเห็นสมควรดำเนินการวิจัยเพื่อหา

แนวทางและวิธีการให้สถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีทางการท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วมกับชุมชน ในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมทั้งให้นักศึกษาได้มีโอกาสดำเนินการวิจัยเชิง ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกับชุมชน อันเป็นการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอน และ ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรัก ความผูกพันต่อชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการ ท่องเที่ยวภายในชุมชนอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น และจุดด้อย ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลอง จินดา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาร่วมกับภาคี ทางการท่องเที่ยวและผู้นำชุมชน

2.3 เพื่อใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ สถาบันการศึกษา ผู้นำชุมชน และภาคีการท่องเที่ยวอื่น ๆ ร่วมมือกันจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชม สวนคลองจินดา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4 เพื่อติดตามผลการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

3. คำถามการวิจัย

3.1 การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร

3.2 ควรจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในรูปแบบใด ทั้งรูปแบบการท่องเที่ยว และรูปแบบการบริหารจัดการ

3.3 สถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีทางการท่องเที่ยว สามารถสนับสนุนการจัดการ ท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาได้อย่างไร

3.4 การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแนวทางที่กำหนดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร

4. ผลการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 4 เดือนที่ 1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพโดยทั่วไปในพื้นที่ตำบลคลองจินดา และ จุดเด่นจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

4.2 4 เดือนที่ 2 ได้ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลอง จินดา และวิธีการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวจากองค์กรภาคีทางการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการ

กำหนดแผนงาน และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผน และการประเมินผลจากการดำเนินงานตามแผนงานในเบื้องต้น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

มีแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาที่เหมาะสม มีความเป็นไปได้ และนักศึกษาผู้ร่วมโครงการได้รับแนวคิดและประสบการณ์จากการร่วมงานกับชุมชน รวมทั้งเกิดความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวระหว่างชุมชน องค์กรภาคีการท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษา

6. แนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

6.1 ผู้นำชุมชนคลองจินดาสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

6.2 สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และองค์กรภาคีการท่องเที่ยวอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับกำหนดแนวทางสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว
4. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม อำเภอสามพราน และตำบลคลองจินดา

1. ขอบเขตและความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งมิใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของตน และเป็นการไปเยือนชั่วคราว โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นการประกอบอาชีพหารายได้ (ไพฑูริย์ พงศบุตร, 2542 : 17)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้หมายถึงเพียงแค่การเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ดังที่ส่วนมากเข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้องก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2533 : 19)

จากความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า “การท่องเที่ยว คือ การเดินทางจากสถานที่พำนักประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีค่าใช้จ่ายหรือหารายได้”

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ (โกมุทพันธุ์ ผลสิน, 2542 : 6-7)

2.1 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีหลายประการ ได้แก่

2.1.1 ความแตกต่างของทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น ทำให้เกิดความอยากเห็นอยากสัมผัส

2.1.2 การมีกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การแสดงสินค้า และการประชุมสัมมนา ทำให้คนต้องเดินทางไปร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

2.1.3 ความเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศหรือฤดูกาลที่แตกต่าง ทำให้คนอยากเดินทางไปยังสถานที่ ที่มีสภาพภูมิอากาศไม่เหมือนกับที่ตนอาศัยอยู่

2.1.4 ความต้องการเพื่อไปเยี่ยมญาติ พบปะผู้คนที่ใช้ชีวิตและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงออกไป

2.2 สถานการณ์แวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว

สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะไปท่องเที่ยว ได้แก่

2.2.1 ความพร้อมของนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวจะมีความพร้อมได้ต้องเกิดจากการมีสุขภาพที่แข็งแรง มีเวลาว่างเพียงพอ มีฐานะการเงินหรือมีผู้สนับสนุนด้านการเงิน และไม่มีภาระทางครอบครัว

2.2.2 สภาพเศรษฐกิจของประเทศที่นักท่องเที่ยวพักอาศัย และประเทศที่นักท่องเที่ยวจะไปเที่ยว เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเดินทางท่องเที่ยวเกิดขึ้นได้

2.2.3 สถานการณ์ทางการเมือง ถ้าประเทศใดมีสถานการณ์ทางการเมืองเป็นปกติจะทำให้มีคนอยากเดินทางไปหรือออกจากประเทศ เพราะว่าจะไม่ต้องกังวลกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

2.3 แหล่งท่องเที่ยว

สถานที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาชมสถานที่นั้น ๆ อย่างมาก ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มอายุ แต่ละเชื้อชาติ มีความต้องการที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างกันไป แหล่งท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.3.1 แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก น้ำพุ ป่า ทะเล ถ้ำ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ สวนสัตว์ เกาะ และเขื่อน เป็นต้น

2.3.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น วัด อุทยานประวัติศาสตร์ โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน และอนุสาวรีย์ เป็นต้น

2.3.3 แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดประเพณี ประจําถิ่น การแข่งขันเรือยาว แข่งขันวิ่งควาย โรงเรียนฝึกช้าง และโรงเรียนฝึกลิง เป็นต้น

3. ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนี้ (ศิริ ฮามสุโพธิ์, 2543 : 26)

3.1 ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศและของโลก ดังนี้

3.1.1 การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะนำเงินตรามาใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าครองชีพ เช่น ที่พัก อาหาร ค่าเดินทาง และค่าชมความบันเทิง เป็นต้น รายได้จากการท่องเที่ยวจึงช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ

3.1.2 การท่องเที่ยวทำให้เกิดการลงทุนทางด้านธุรกิจ ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงและที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจอาหารและที่พัก และธุรกิจการค้าของที่ระลึก เป็นต้น

3.1.3 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง และยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานคนมากกว่าแรงงานจากเครื่องจักร โดยเป็นการจ้างงานทางตรง เช่น ธุรกิจโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจการบินและขนส่ง เป็นต้น และการจ้างงานทางอ้อม เช่น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพการประมง ซึ่งอาชีพเหล่านี้เป็นผู้ผลิตวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวในหลายด้าน

3.1.4 การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยในการเพิ่มรายได้ในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล เพราะนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องจ่ายภาษีต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาษีจากการซื้อสินค้าและบริการ ค่าธรรมเนียมการใช้สนามบิน และค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทาง เป็นต้น

3.1.5 การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด เป็นการผลิตที่ไม่ขึ้นกับสภาพดินฟ้าอากาศหรือเครื่องมือเครื่องมือ เพราะการท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละภูมิภาค

3.2 ความสำคัญด้านสังคม การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคม ดังนี้

3.2.1 การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยสนับสนุนฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาติ เพื่อใช้เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

3.2.2 การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคง ให้แก่สถานที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

3.2.3 การท่องเที่ยวช่วยสร้างความรู้สึกรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น เนื่องจากทุกคนในท้องถิ่นจะต้องร่วมกันดูแลสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นเจ้าบ้านที่ดี

3.2.4 การท่องเที่ยวช่วยเสริมสร้างสุขภาพกายและจิตใจที่ดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เดินทางพักผ่อน เกิดความเพลิดเพลิน ได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และช่วยลดภาวะความตึงเครียดของสังคมในทางอ้อม

3.3 ความสำคัญด้านการเมือง การท่องเที่ยวมีความสำคัญด้านการเมือง ดังนี้

3.3.1 การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสัมพันธไมตรีและความเข้าใจของประชาชน อันจะนำไปสู่สันติภาพของโลก

3.3.2 การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในนานาประเทศรู้จักซึ่งกันและกันมากขึ้น อันเกิดจากข้อมูลการท่องเที่ยว และการเข้าร่วมในองค์กร สมาคม เกี่ยวกับการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4. ประเภทของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวสามารถแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายลักษณะ ได้แก่

4.1 แบ่งตามสถานที่การท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

4.1.1 การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น แหล่งฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

4.1.2 การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ซึ่งต่างไปจากประเทศของตน และต้องผ่านกระบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น สุลกากร และด่านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ขนาดของประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยประเทศที่มีขนาดใหญ่ มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่น ๆ อีกหลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้งการที่จะต้องเดินทางไกล ๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจ หรือมีความสนใจน้อยลงได้

4.2 แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่

4.2.1 การท่องเที่ยวเพื่อความสุขสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้ อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นต่าง ๆ การท่องเที่ยวลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ธรรมเนียม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

4.2.2 การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

4.2.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาวีถีชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะ หรือการแสดง เป็นต้น

4.2.4 การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่

1) การท่องเที่ยวเพื่อไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย และเทนนิส เป็นต้น ซึ่งการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมเสมอ

2) การท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย การท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ซึ่งได้รับความสนใจ ได้แก่ ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนกตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น ซึ่งประเทศที่มีทัศนียภาพหรือลักษณะภูมิประเทศหลาย ๆ แบบมักจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

4.2.5 การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา เนื่องจากผู้ไปทำธุรกิจ ประชุม หรือสัมมนา มักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งที่จะดึงดูดใจสำหรับการท่องเที่ยวลักษณะนี้คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยที่สะดวกสบาย และมีการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ปัจจุบันการท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ

4.2.6 การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ดูงาน วิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอย่างดี

จากจุดประสงค์ดังกล่าว ทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้ากลายเป็นธุรกิจระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีการแข่งขันและปรับปรุงบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในประเทศมากขึ้น และมีรูปแบบใหม่ ๆ สำหรับตอบสนองของความต้องการของนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นเสมอ เช่น การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น (วรรณภา วงษ์วานิช , 2539 : 17-18)

5. การบริการด้านการท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ตอบสนองของความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งบริการที่รองรับก่อนและหลังการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดว่าเป็นอุตสาหกรรมบริการ การสร้างความประทับใจในการบริการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะโน้มน้าวให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาเยือนท้องถิ่นนั้น ๆ ซ้ำอีก หรืออาจชักชวนให้ผู้ที่ยังไม่เคยมาเยือนตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นการสร้างมาตรฐานในการบริการท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย , 2539 : 99)

5.1 ลักษณะเฉพาะของการบริการนักท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจัดเป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่ง ดังนั้นการบริการการท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีการพัฒนา และสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ลักษณะการบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ มีดังนี้ (ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ , 2544 : 18)

5.1.1 เป็นการให้บริการแบบใกล้ชิดหรือตัวต่อตัว เช่น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ประชาสัมพันธ์โรงแรม มัคคุเทศก์ การบริการแบบใกล้ชิดจะทำให้ลูกค้าพอใจหรือไม่พอใจทันทีในขณะที่รับบริการ การบริการลักษณะนี้จะสร้างให้ดีและถูกใจได้ยาก เนื่องจากขึ้นอยู่กับสภาพอารมณ์และทัศนคติของทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ ดังนั้นผู้ผลิตในตลาดการท่องเที่ยวจึงไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการบริการให้คงที่ได้เสมอไป

5.1.2 การบริการการท่องเที่ยวจำเป็นต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นเวลานาน ๆ และพร้อมเสมอที่จะให้บริการทันทีเมื่อนักท่องเที่ยวมาถึง เช่น ห้องพักรวม ถ้าไม่มีผู้มาใช้บริการ

การบริการที่เตรียมไว้ก็สูญไปเลย และการเพิ่มการบริการเป็นไปไม่ได้มากนักในกรณีที่เกิดความต้องการอย่างเร่งด่วน

5.1.3 การพัฒนาการบริการจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะรูปแบบ ความรวดเร็วและประสิทธิภาพของการให้บริการ รวมถึงบุคลากรผู้ให้บริการ เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาในการรับบริการสั้นมาก เช่น การพักผ่อน 1-2 คืน การรับประทานอาหาร 1-2 ชั่วโมง การโดยสารเครื่องบิน 1-12 ชั่วโมง ทั้งนี้อาจใช้บริการพร้อมกัน หรือหมุนเวียนกัน ผู้ให้บริการจึงมีเวลาสั้นมากในการให้บริการอย่างเสมอภาค ถูกต้อง และน่าประทับใจ

5.1.4 ใช้แรงคนในการให้บริการ ไม่สามารถหรือไม่นิยมเอาเครื่องจักรใด ๆ มาให้บริการแทน จึงเกิดปัญหาแรงงานอยู่เสมอ เช่น คุณวุฒิ คุณสมบัติ ความรู้ความสามารถ และ ค่าจ้าง เป็นต้น สำหรับเครื่องมือเครื่องใช้ในสำนักงานเป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยให้พนักงานบริการ ทำงานสะดวกและรวดเร็วขึ้นเท่านั้น

5.2 องค์ประกอบของความสำเร็จในการให้บริการการท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยวจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ (ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดเพชรบุรี , 2545 : 3-10)

5.2.1 ประยุกต์จากอิทธิบาท 4 ได้แก่

- 1) รักมาก (ฉันทะ) คือ ความรักในงาน ในหน้าที่ และในอาชีพ
- 2) พากเพียร (วิริยะ) คือ ความขยัน อดทน อุตสาหะ พยายาม
- 3) ตั้งจิต (จิตตะ) คือ ความตั้งใจ ใจจด ใจจ่อ
- 4) พิจารณา (วิมังสา) คือ การพิจารณา ทบทวน และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

เสมอ

5.2.2 การใช้หลัก “ 6 ร ” ได้แก่

- 1) รวดเร็ว
- 2) รอบคอบ
- 3) รอบรู้
- 4) เรียบร้อย
- 5) ร่วมมือ
- 6) รับผิดชอบ

5.3 เทคนิคการให้บริการ

การบริการที่ดีต้องมีเทคนิคการบริการดังต่อไปนี้

- 5.3.1 มีความรู้และให้ความสำคัญกับงานนั้น
- 5.3.2 ปรับปรุงและพัฒนาตนเองเสมอ
- 5.3.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- 5.3.4 รู้จักศิลปะการสื่อสาร
- 5.3.5 ศรัทธางานบริการ
- 5.3.6 รู้จักค่าของเวลา มีเป้าหมายในการทำงาน
- 5.3.7 ยอมรับคำตำหนิด้วยความนอบน้อม
- 5.3.8 เตรียมพร้อมบริการเสมอ
- 5.3.9 ให้อุปกรณ์เครื่องมือด้วยความระมัดระวัง

5.4 คุณสมบัติที่ดีของผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการที่ดีควรมีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

- 5.4.1 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาดเหมาะสม ตามแบบที่หน่วยงานกำหนด
- 5.4.2 เป็นผู้ที่ชอบคน เข้าใจคน และชอบบริการผู้อื่น
- 5.4.3 มีชีวิตชีวา มีอกักปฏิกิริยาและวาทะอ่อนน้อม
- 5.4.4 มีไหวพริบ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยความรู้ในงานและความรู้รอบตัวดี
- 5.4.5 ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือ ต้องรักงาน พากเพียร ตั้งใจ และพัฒนาปรับปรุงงานเสมอ
- 5.4.6 ฝึกเป็นคนรู้จักคุณค่าของเวลา ตรงต่อเวลา และรักษาเวลา
- 5.4.7 ยิ้มและแสดงท่าทางสนใจเสมอ
- 5.4.8 แสดงความกระตือรือร้นและความมีน้ำใจ
- 5.4.9 เตรียมตนเองให้พร้อมเสมอ และเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมที่จะทำหน้าที่บริการ
- 5.4.10 มีความจำดี รู้ข้อมูลในงานและข่าวสารทั่วไปดี

5.5 แนวทางการปรับปรุงคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว

การบริการการท่องเที่ยวที่ดี ต้องมีการปรับปรุงคุณภาพดังต่อไปนี้

- 5.5.1 ความเชื่อถือได้ในมาตรฐานคุณภาพบริการ
- 5.5.2 ความสามารถในการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการได้ในเวลาอันรวดเร็ว

- 5.5.3 ความสามารถที่จะให้บริการนั้น ๆ ด้วยความจริงใจ
- 5.5.4 ความสามารถในการเข้าถึงบริการ
- 5.5.5 ความมีสัมมาคารวะ
- 5.5.6 ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร
- 5.5.7 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ของผู้ให้บริการ
- 5.5.8 ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 5.5.9 การรู้ถึงความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง
- 5.5.10 ความเชื่อถือไว้วางใจได้ของผู้ให้บริการ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นชัดเจนว่ามีใช้ เป็นแนวทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หรือ การท่องเที่ยวแบบนุ่มนวล (Soft-tourism) (สร้อยดี อาสาสมัครพิกิจ , 2540 : 42 อ้างถึงใน นันทนา แสงโพธิ์รัตน์ , 2547: 21) ซึ่ง จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวประเภทนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างการนำวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวชนบทกับการท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมการเกษตรบนพื้นที่จริง รวมถึงมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเกษตร ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและประสบการณ์ และยึดหลักแห่งการเคารพ คักดีศรีของระบบนิเวศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ฐานการเกษตรให้คงอยู่ เอื้ออำนวยประโยชน์และ โอกาสทางเศรษฐกิจ พร้อมกับการพัฒนาพื้นที่ทางการเกษตรให้มีคุณภาพต่อไป

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 18-20) ได้ ทำการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกำหนดคำนิยาม ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้หลายวิธี เพื่อนำไปพิจารณาหาผลการศึกษาที่ชัดเจน ดังนี้

2.1.1 การให้คำนิยามโดยใช้หลักองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ แหล่งหรือสิ่ง ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว บริการ และนักท่องเที่ยว หมายถึง “การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้าน การเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว โดยมีบริการจัดไว้ให้รับรอง เพื่อ สนองตอบตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน โดยนักท่องเที่ยวมีความสามารถและยินดีจะเสียค่าใช้จ่าย เพื่อเข้าถึงแหล่งและใช้บริการนั้น”

2.1.2 การให้นิยามโดยใช้หลักการเชิงระบบ ที่ประกอบด้วยปัจจัยที่ใช้ (Input) กระบวนการ (Process) และผลที่ได้ (Output) รวมทั้งผลข้างเคียง (Effect) และผลข้างเคียง (Impact) หมายถึง “การท่องเที่ยวที่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมเกษตรเป็นหลัก มีการบริหารและการจัดไว้เพื่อรองรับการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และมีการจัดการผลกระทบ”

2.1.3 การให้นิยามโดยหลักการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชน และระบบบริหารและจัดการที่ดี หมายถึง “การท่องเที่ยวมีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก มีการจัดการโดยใช้หลักการเชิงอนุรักษ์ โดยเกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดระบบการบริหาร การจัดการคุณภาพ โดยมุ่งให้บังเกิดผลทางด้านส่งเสริมการพัฒนาการเกษตร การพักผ่อน การศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม”

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542 : 18-22) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในทำนองเดียวกันว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึง “การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร โดยปราศจากการทำลายหรือมีผลกระทบต่อรูปแบบการผลิตแบบท้องถิ่น และมีผลกระทบต่อผลผลิตทางเกษตรน้อยที่สุด”

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึง การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้านการเกษตร โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตร ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และเกิดจิตสำนึกในเชิงอนุรักษ์พื้นที่ทางการเกษตรและการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม

2.2 ประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป.) ได้จัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 จุดท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร ดำเนินการในลักษณะรวมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่พักค้างในหมู่บ้านได้ และประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน ในแต่ละจุดจะมีจุดเด่นโดยเฉพาะ เช่น หมู่บ้านทำนา หมู่บ้านเลี้ยงผึ้ง และหมู่บ้านเกษตรยั่งยืน เป็นต้น นอกจากนี้อาจจะมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

ประกอบด้วย ในหมู่บ้านท่องเที่ยวจะแบ่งเขตเพื่อให้เหมาะสม และง่ายต่อการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1) บริเวณที่เป็นจุดหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะแวะพักก่อนเที่ยวชมหรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลานจอดรถที่นักท่องเที่ยวแวะรับประทานอาหาร และเครื่องดื่ม ที่จำหน่ายสินค้าแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และแปลงรวบรวมพันธุ์พืช เป็นต้น

2) ส่วนที่เป็นพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้าน เกษตรกรในหมู่บ้านจะได้รับคำแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร สามารถให้นักท่องเที่ยวเข้าชมหรือร่วมกิจกรรมในพื้นที่ของเกษตรกรแต่ละราย

2.2.2 จุดท่องเที่ยวเกษตรเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรม เป็นจุดท่องเที่ยวเกษตรที่เป็นสวนหรือไร่ของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็นสวนเกษตรที่มีความก้าวหน้าในการปลูกพืชเฉพาะอย่าง เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนเกษตรผสมผสาน สวนไม้ดอกต่าง ๆ และสวนผักต่าง ๆ เป็นต้น

2.2.3 จุดท่องเที่ยวเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ เป็นลักษณะของจุดท่องเที่ยวเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาล หรืองานมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น งานวันทุเรียนโลก งานวันลองกอง เทศกาลหม่อนไหม หรือเป็นปรากฏการณ์ทางการเกษตรที่น่าสนใจเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น ทุ่งดอกทานตะวันบาน และทุ่งดอกปทุมมา เป็นต้น

2.3 การจัดกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยว

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง จะมีการจัดกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรม แล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ได้แก่

2.3.1 ประเภทการแสดงสินค้าหรือสาธิต มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) แปลงสาธิตพันธุ์พืชสวยงามและหลากหลาย
- 2) แปลงรวบรวมพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ
- 3) การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร
- 4) การแสดงประเพณีวัฒนธรรมด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา
- 5) การแสดงอุปกรณ์เครื่องมือ และวิถีทางการเกษตรของไทยในอดีต

2.3.2 ประเภทให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมระยะสั้น มีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) การเข้าชมสวนเกษตร โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตกินเองจากต้นในสวน หรือการซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บเอง

2) ทำกิจกรรมพื้นบ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น พายเรือ กรีดยางทอดแห

2.3.3 ประเภทให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน เพื่อศึกษาและสัมผัสกับการใช้ชีวิตของชาวชนบทเกษตร โดยให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะดวก และสะอาด

2.3.4 ประเภทการอบรมให้ความรู้เกษตรแผนใหม่ และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

2.3.5 ประเภทจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร

2.3.6 ประเภทให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาเพื่อหาช่องทางในการทำธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเกษตร แล้วอาจจะเกิดแนวคิดในการทำธุรกิจ โดยร่วมลงทุนกับเกษตรกร เช่น ร่วมกับเกษตรกรทำการผลิตเพื่อแปรรูปสำหรับส่งจำหน่ายต่างประเทศและจำหน่ายภายในประเทศ หรือร่วมกันผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ

2.4 รูปแบบพื้นที่เกษตรสำหรับจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 2-3 อ้างถึงใน นันทนา แสงโพธิ์รัตน์ , 2547 : 24) ได้ศึกษาวิจัยถึงศักยภาพของพื้นที่ทางการเกษตร ที่สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.4.1 รูปแบบการทำนา ที่ใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมในการเตรียมดินและเก็บเกี่ยว เช่น ใช้ควาย หรือโค ไถนา การเก็บเกี่ยวและนวดโดยใช้แรงงานคน และมีการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ การยกยอ การวางลอบจับปลา เป็นต้น รูปแบบดังกล่าวนี้สามารถพบเห็นได้บริเวณจังหวัดอยุธยาและอ่างทอง

2.4.2 รูปแบบเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การปลูกพืชปลอดสารพิษร่วมกับไม้ผล และชุดบ่อเลี้ยงปลาหรือทำนาควบคู่กันไป สามารถทำผักสลัด ขายผลไม้ บึงปลาหรือกึ่งขายให้นักท่องเที่ยว รูปแบบนี้พบมากในจังหวัดนครปฐมและราชบุรี

2.4.3 รูปแบบสวนผลไม้ ไม้ผลที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ได้แก่ มะม่วง ส้มโอ มังคุด ทูเรียน ลำไย และลิ้นจี่ เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดเทศกาลชิมผลไม้ของแต่ละจังหวัดได้ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเก็บผลไม้ด้วยตนเอง โดยจัดกิจกรรมวิธีเก็บที่หลากหลาย

2.4.4 รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ สวนไม้ดอกไม้ประดับที่จังหวัดนครปฐม เชียงใหม่ เชียงราย และนครราชสีมา เป็นต้น

2.4.5 รูปแบบเกษตรเชิงอนุรักษ์ผสมกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา เช่น การทำการเกษตรบนพื้นที่สูงในท้องที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

2.4.6 รูปแบบศูนย์ศึกษาและศูนย์วิจัยทดลองของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

2.4.7 โครงการหลวงและโครงการพระราชดำริ เช่น โครงการหลวงดอยอินทนนท์ โครงการดอยอ่างขาง ซึ่งมีพันธุ์ไม้หลากหลายและสวนผักต่าง ๆ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

2.4.8 รูปแบบชุมชนเกษตร เช่น ชุมชนประมง ชุมชนชาวเขา ซึ่งจะรวมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไปด้วย

2.4.9 รูปแบบสวนเกษตรหรือฟาร์มเอกชน เช่น ไร่บีเอ็น จังหวัดเพชรบูรณ์ ไร่คุณมน จังหวัดกาญจนบุรี ฟาร์มโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ไร่บุญรอด จังหวัดเชียงราย ฟาร์มแม่สา และฟาร์มผีเสื้อแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

2.4.10 รูปแบบตลาดการเกษตร เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตลาดจันทลัดสดผลไม้ในเทศกาลต่าง ๆ

2.5 แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นำชัย ทนุผล (2540 : 2-7) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ ดังนี้

2.5.1 ต้องสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องมีจรรยาบรรณด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.5.2 กิจกรรมใด ๆ ต้องไม่ทำให้ทรัพยากรเสื่อมโทรม

2.5.3 ให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งคุณค่าที่แท้จริงของธรรมชาติ (ไม่ดัดแปลงธรรมชาติ วัฒนธรรม หรืออารยธรรม)

2.5.4 เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและวัฒนธรรมบนพื้นที่

2.5.5 ต้องสัมผัสกับชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดสัมพันธที่ดีกับชุมชนท้องถิ่น

2.5.6 กิจกรรมต้องเน้นที่เป็นการศึกษา เรียนรู้ระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ใช่เน้นการตื่นตาเร้าใจ

2.5.7 ต้องมีการวางแผน เตรียมการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนเกิดความพึงพอใจในประสบการณ์

2.6 ขั้นตอนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรคำนึงถึงขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.6.1 กำหนดกลยุทธ์ด้านการจัดการ โดย

- 1) ประเมินทรัพยากรที่สามารถใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่
 - 1.1) สภาพทรัพยากรธรรมชาติเกษตรกรรม ฤดูกาลที่มี
 - 1.2) สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่
 - 1.3) ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม ประเพณี ฤดูกาลที่มี
 - 1.4) ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์บ้าง
 - 2) กำหนดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ต้องการ ได้แก่
 - 2.1) จะต้องพัฒนาหรือไม่
 - 2.2) จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นอย่างไรให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด
 - 2.3) ต้องการจะสื่ออะไรกับผู้มาเยือน
 - 2.4) มีจุดสนใจอะไรเป็นจุดขาย และจะจัดทำเส้นทางเดินอย่างไร
 - 3) วางแผนกิจกรรมและประเภทของการท่องเที่ยวที่จะจัดบนพื้นที่ ได้แก่
 - 3.1) ใคร ทำอะไร ที่ไหน และอย่างไร
 - 3.2) จะมีกิจกรรมชาวบ้านอย่างไร
 - 3.3) จะทำสื่อความหมายอะไรบ้าง เช่น นิทรรศการ รูปแบบ แผนผัง เส้นทางเดิน แผ่นพับ ใบปลิว คู่มือการเดินทางในหมู่บ้าน บ้ายสื่อความหมาย
 - 3.4) จะใช้สถานที่ใดเป็นศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
 - 3.5) จะพัฒนาเหตุการณ์ของที่ระลึกอะไร
 - 3.6) จะหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากที่ไหน
- ### 2.6.2 กำหนดโครงสร้างอัตราค่าบริการและเงินกองทุน
- 1) ค่ามัคคุเทศก์
 - 2) อาหาร ที่พัก
 - 3) การต้อนรับ การขนส่ง
 - 4) การบรรยายสื่อความหมาย

2.6.3 ร่วมงานกับบริษัทนำเที่ยว ควรเลือกบริษัทนำเที่ยวประเภทมุ่งกำไร แต่พยายามจัดรูปแบบนำเที่ยวให้เกิดผลกระทบน้อย และจะบริจาคผลกำไรให้กับกิจกรรมอนุรักษ์ของท้องถิ่น

2.6.4 การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างเครือข่ายผู้รับประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นลักษณะบุคคล หรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจตั้งเป็นกลุ่มหรือองค์กรบริหารของชาวบ้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่

- 1) กิจกรรมประเภทการท่องเที่ยว
- 2) การบริการ อาหาร มัคคุเทศก์ การบริการต้อนรับ การให้ข้อมูล การแสดงโชว์ การจัดที่พักแรมแบบพักในบ้านของชาวบ้าน และการขายของที่ระลึก เป็นต้น
- 3) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

2.6.5 กำหนดแนวทางและวิธีการตรวจสอบและผลกระทบของการท่องเที่ยวบนพื้นที่

2.6.6 กำหนดระดับความสามารถของชุมชนอย่างเหมาะสม

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542 : 27-29) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเกษตรสัญจร (Agrotourism) ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าของสวน ผู้ประกอบการนำเที่ยว รวมถึงมัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. แนวทางการจัดการของเจ้าของสวน

- 1.1 จัดเตรียมสถานที่นำชม ควรเป็นเส้นทางวงรอบ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นจริง
- 1.2 หากมีมุมสาธิตได้ ควรจัดเจ้าหน้าที่เตรียมการสาธิตให้ชม
- 1.3 มีมัคคุเทศก์นำชมสวน สามารถอธิบายได้ดีเท่ากับหรือดีกว่าเจ้าของสวน (มีเกร็ดความรู้ มีการเปรียบเทียบ)
- 1.4 จัดมุมสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่ม (จำหน่าย อาจขอให้เพื่อนบ้านบริการแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น) รวมทั้งมุมจำหน่ายของที่ระลึกทั้งของในสวน และของเพื่อนบ้านใกล้เคียง
- 1.5 จัดเตรียมอุปกรณ์ทิ้งขยะ แยกขยะเปียกและขยะแห้ง
- 1.6 มีบริการห้องสุขาที่สะอาด (อาจมีกล่องรับเงินบริการ เพื่อให้ผู้ทำหน้าที่ดูแลได้รับผลประโยชน์)

2. แนวทางการบริหารจัดการของผู้ประกอบการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

2.1 ต้องรอบรู้สถานที่หรือสวนแห่งนั้นอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจและการเตรียมตัวแก่นักท่องเที่ยวได้

2.2 รู้ข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในการเที่ยวสวนเกษตร และถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจก่อนเดินทาง

2.3 หลังจากนำชมแล้ว ควรหาเวลาให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสัก 15-20 นาที ระหว่างการเดินทางกลับ หรือเป็นการประเมินผลการชมสวนนั้น ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงได้

3. แนวทางการเตรียมตัวไปเกษตรสัญจรของนักท่องเที่ยว

3.1 เป็นผู้สนใจการทำสวนเกษตรแต่ละสาขาที่จะไปชม

3.2 มีการเตรียมตัวเดินทาง และเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ให้พร้อมตามที่ผู้จัดรายการแนะนำ

3.3 หากมีความชอบถ่ายภาพเป็นที่ระลึกแล้ว ควรเตรียมกล้องและอุปกรณ์สำหรับถ่ายภาพไปให้พร้อม

3.4 ปฏิบัติตามข้อเสนอนแนะและข้อห้ามของแต่ละสถานที่ เพราะต้นไม้และธรรมชาติรอบด้านนั้นมีความอ่อนไหวและเปราะบาง มีโอกาสติดเชื้อโรคจากผู้ที่ไปเยือนได้ ในทำนองเดียวกันหากนักท่องเที่ยวบางคนมีภูมิแพ้ต่อยาฆ่าแมลงก็ต้องระมัดระวังเช่นกัน ในช่วงที่เจ้าของสวนฉีดยาป้องกันแมลงและเชื้อราแก่ต้นไม้

3.5 มีจิตสำนึกต่อสภาพแวดล้อม เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยือน มีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด และสวยงาม

ดังนั้นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในระบบธุรกิจ มีข้อควรคำนึงถึงสรุปได้ดังนี้ (นำชัย ทนุผล , 2540 : 5)

1. ต้องมีแผนและทำการศึกษารอบคอบ

2. ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแก่ชุมชน เพื่อทำความเข้าใจกับชุมชน ให้เข้าใจว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเพียงกิจกรรมเสริมจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและวิถีชีวิตตามปกติของชุมชนเท่านั้น หากชุมชนเปลี่ยนแปลงอาชีพและวิถีชีวิตเพื่อรับใช้ธุรกิจการท่องเที่ยว ชุมชนก็จะสูญเสียเสน่ห์ซึ่งเป็นจุดขายอันล้ำค่าของตนไป และยากที่จะเรียกกลับคืนมา ดังเช่นในหลายพื้นที่ซึ่งสูญเสียความเป็นธรรมชาติไปแล้ว

3. ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นในการจัดการท่องเที่ยว

4. ดำเนินการบนพื้นฐานที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมที่จะได้รับผลประโยชน์สูงสุด

3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยว เป็นแนวคิดของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงมาสู่ท้องถิ่น หรือเป็นความพยายามที่จะให้มีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจากส่วนล่างขึ้นสู่ส่วนบน ทั้งนี้เพราะชุมชนท้องถิ่นคือผู้รับรู้ปัญหา และความต้องการของตนเองดีกว่าผู้อื่น หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นอยู่ที่ความเป็นอยู่ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น โดยการกระตุ้นให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการเรียนรู้และตัดสินใจร่วมกัน รูปแบบในการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมกันมี 3 รูปแบบ ได้แก่ (ศิริรัตน์ หอมนาน ,2547: 25-33)

รูปแบบที่ 1 การชักชวนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน รูปแบบนี้รัฐบาลจะเป็นผู้วางนโยบายและวางแผนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว และชักชวนให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการท่องเที่ยว

รูปแบบที่ 2 การให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ในการเจรจาต่อรองสำหรับวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งรูปแบบนี้รัฐบาลและตัวแทนองค์กรชุมชนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว แม้ว่าในความเป็นจริงการริเริ่มโครงการท่องเที่ยวจะมาจากรัฐบาลกลางก็ตาม แต่องค์กรชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าร่วมตัดสินใจและเจรจาต่อรองผลประโยชน์กับรัฐบาล เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นให้มากที่สุด การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบนี้ องค์กรท้องถิ่นจะต้องมีศักยภาพสูง และมีความตื่นตัวในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่นตนเองให้มากที่สุด

รูปแบบที่ 3 การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนด้วยตนเอง รูปแบบนี้ชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดการควบคุมและวางแผนพัฒนาการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวด้วยตนเองในทุกด้าน นับเป็นรูปแบบของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนที่พึ่งตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสแก่ชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งชุมชนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ของการท่องเที่ยว และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสูง

3.1 เป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

3.1.1 ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจ ในกระบวนการจัดการท่องเที่ยว และสามารถจัดการและดำเนินการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้

3.1.2 ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีความรัก ความหวงแหน มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยว วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้อย่างเหมาะสม โดยมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำหนดนโยบาย

3.1.3 ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก ทั้งที่เป็นองค์กรของรัฐ เอกชน หรือนิติบุคคล ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

3.2 วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว

การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นรูปแบบที่สร้างโอกาสให้แก่ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว รวมถึงการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 การร่วมประชุมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการร่วมอภิปรายเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสอบถามความเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว

3.2.2 การให้คำปรึกษาในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมในการตัดสินใจวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

3.2.3 การสำรวจความคิดเห็นในการพัฒนาวางแผนการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

3.2.4 การประสานงานร่วมกันในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปร่วมงานบริหารหรือการจัดการ หรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชนในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

3.2.5 การได้สวนสาธารณะ ในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยว เป็นการได้สวนข้อมูลจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

3.2.6 การออกเสียงประชามติโดยตรง ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการตอบคำถามของรัฐบาล โดยให้ประชาชนทุกคนในสังคมออกความคิดเห็นโดยตรงต่อรัฐบาล และให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาล ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

3.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

การจัดการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ควรดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

3.3.1 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นหาปัญหาทางการท่องเที่ยวและสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนถึงความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย

3.3.2 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ตั้งแต่ร่วมกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สามารถแก้ไขหรือลดปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้วย

3.3.3 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด

3.3.4 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวตามขีดความสามารถของตนเอง หรืออาจร่วมลงทุนในรูปแบบสหกรณ์ได้

3.3.5 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว จนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3.6 ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผลแผนงานหรือโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวในทิศทางที่ถูกต้อง ควรให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีความสามารถในการดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กับการเพิ่มทักษะในการจัดการและประสานงานกับบุคคลภายนอก โดยเริ่มที่การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ของท้องถิ่นตน การเตรียมการจัดการวางแผน การควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยว และการได้รับประโยชน์จากการให้บริการ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมหรือมีอำนาจเพียงพอในการร่วมควบคุมการท่องเที่ยว ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น ฉะนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยว ต้องให้มีส่วนร่วมตลอดกระบวนการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น อันเป็นการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนมาบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว และการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว

4. แนวคิดการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

การดำเนินการของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีแผนงานที่ดี ซึ่งแผนงานที่ดีควรประกอบด้วยแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับปัจจัยภายในและภายนอก และแผนปฏิบัติการที่ทำให้แผนกลยุทธ์เป็นจริงได้ โดยกลยุทธ์ของแต่ละองค์กรจะถูกกำหนดตามธรรมชาติและลักษณะขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งองค์กรใด ๆ จะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้น ต้องรู้สถานการณ์หรือสภาวะขององค์กรของตนเสียก่อน จึงจะสามารถกำหนดกลยุทธ์ได้เหมาะสม กระบวนการกำหนดกลยุทธ์รูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างแพร่หลาย คือ SWOT ซึ่งเป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities and Threats ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ขององค์กรนั้น ๆ เพื่อกำหนดแนวทางและมาตรการที่มีประสิทธิภาพในองค์กร

4.1 คุณลักษณะที่สำคัญที่เกิดจากกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

คุณลักษณะที่สำคัญที่เกิดจากกระบวนการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้ (นันทิยา และ ณรงค์ , 2543 : 10-15)

4.1.1 การมีส่วนร่วมทุกระดับ ผู้นำเป็นผู้มีอิทธิพลและมีส่วนร่วมสูงสุดในการกำหนดกลยุทธ์ของกลุ่ม ผู้นำจะเป็นผู้เริ่มคิดค้นหาปัจจัย ตัดสินใจ ตลอดจนสามารถเสนอกลยุทธ์ทางเลือกได้ ส่วนผู้นำระดับรอง เช่น สมาชิกคณะกรรมการบริหาร และพนักงานที่มีความรับผิดชอบสูง มักเป็นฝ่ายฟังและอภิปรายบางจุดที่ตนไม่เห็นด้วย รวมถึงการมีส่วนร่วมตัดสินใจตลอดกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งทำให้เกิดผลดี 3 ประการ คือ

- 1) ทำให้ผู้นำระดับกลางทราบภาพรวมของงานกลุ่มย่อยอย่างชัดเจน
- 2) มีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ของกลุ่ม
- 3) ก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมของการทำงานเป็นทีม

นอกจากนี้การวิเคราะห์ SWOT ยังเอื้อให้สมาชิกได้ซักถาม เสนอแนะ และมีส่วนร่วม จัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์ ซึ่งคุณค่าของ SWOT อยู่ที่ตัวกระบวนการที่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากบุคคลทุกระดับขององค์กร

4.1.2 กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นเวทีการเรียนรู้ ระหว่างผู้นำระดับต่าง ๆ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ผู้นำหลักสามารถถ่ายทอดข้อมูลสู่ผู้นำระดับกลาง 2) ผู้นำระดับกลางได้เรียนรู้ประสบการณ์จากผู้นำหลัก 3) ผู้นำทุกระดับได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เข้าร่วมต้องคิดอย่างจริงจัง ต้องเสนอความคิดของตนต่อกลุ่ม ต้องอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และที่สำคัญต้องตัดสินใจเลือกทิศทางและกลยุทธ์ของกลุ่ม จากขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของกระบวนการวิเคราะห์ SWOT ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้เรื่องหลัก 2 เรื่อง คือ 1) ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เรื่องของกลุ่มของตนได้กระจ่างขึ้น 2) กระบวนการเรียนรู้ SWOT ยังเป็นเวทีการเรียนรู้เรื่องการวางแผนแบบทีมและเป็นระบบ ซึ่งทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดการเรียนรู้วิธีการวางแผน และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้เข้าร่วมจะได้แผนกลยุทธ์ที่มาจากการสร้างสรรค์ของตนเอง

4.1.3 การใช้เหตุผล กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งเอื้อให้เกิดการใช้เหตุผลในการคิดและตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมต้องใช้ความคิดและอภิปรายถึงเหตุผลต่าง ๆ ในการตัดสินใจ ซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบในการกำหนดกลยุทธ์ หลายครั้งที่กลุ่มมีการโต้แย้งอภิปราย และแบ่งเป็นฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้าน รวมถึงต้องใช้คะแนนเสียงเป็นตัวชี้วัดในการสรุปแต่ละประเด็น กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์

4.1.4 การใช้ข้อมูล การใช้ข้อมูลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เข้าร่วมจะต้องใช้ข้อมูลในการวางแผนกลยุทธ์ หากผู้เข้าร่วมมีข้อมูลน้อยหรือไม่มีข้อมูล กลยุทธ์ที่ได้จะไม่มีฐานของความจริงกลุ่ม โอกาสที่จะกำหนดกลยุทธ์ผิดพลาดเป็นไปได้มาก ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT มาจาก 3 แหล่ง คือ 1) จากประสบการณ์ทำงานของผู้เข้าร่วม 2) จากผลการศึกษาวิเคราะห์ห้องค์กร 3) จากแหล่งข้อมูลภายนอก เช่น วิทยากรที่เชิญมาให้ความรู้และเพิ่มเติมข้อมูล เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ SWOT นั้น ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง โดยข้อมูลทั้ง 3 แหล่งจะตรวจสอบความถูกต้องซึ่งกันและกัน และข้อมูลนั้น ๆ ต้องเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อกลุ่มทั้งทางบวกและ

ลป ซึ่งข้อมูลที่สำคัญและถูกต้อง จะทำให้เกิดผลดีต่อกระบวนการ SWOT 3 ประการ คือ 1) เชื้อให้เกิดการมองการณ์ไกลได้ดี 2) กำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์ 3) ระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

4.1.5 การกระตุ้นให้คิดและเปิดเผยประเด็นที่ซ่อนเร้น กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เชื้อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ เพราะผู้เข้าร่วมจะเป็นศูนย์กลางของกระบวนการ ผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้กระทำกรต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน หากผู้เข้าร่วมทำไม่ได้ในขั้นตอนใดก็ไม่สามารถข้ามไปได้ ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิด การวิเคราะห์ และการอภิปราย เพื่อให้บรรลุถึงการตัดสินใจร่วมกัน ทำให้เกิดการคิด การมอง และความเข้าใจแง่มุมใหม่ โดยผู้เข้าร่วมอาจจะยังไม่เคยคิดหรือเห็นแง่มุมใหม่นี้มาก่อน ซึ่งก่อให้เกิดการเปิดเผยประเด็นที่ซ่อนเร้นของกลุ่ม หรือคลี่คลายสถานการณ์ที่ซับซ้อนให้เห็นได้ชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดการกำหนดกลยุทธ์ที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

4.1.6 การเป็นเจ้าของและพันธสัญญา จากการที่ผู้เข้าร่วมเป็นผู้คิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผล อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จนกระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจในการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ของกลุ่ม กระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแผนงาน และเกิดความผูกพันต่อการนำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และการปฏิบัติตามแผนอาจจะมีเงื่อนไขหรือตัวแปรบางอย่างในอนาคต ที่อาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้นกระบวนการวิเคราะห์ SWOT จึงควรใช้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับแผนให้ทันต่อสถานการณ์และเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลง

4.1.7 การปฏิบัติทันที จากการที่กระบวนการวิเคราะห์ SWOT เปิดเผยให้เห็นจุดอ่อนที่เป็นปัญหา ซึ่งผู้ร่วมพิจารณาเห็นว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข เมื่อเสร็จสิ้นการวางแผนผู้เข้าร่วมจะลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหานั้น ๆ ทันที จึงกล่าวได้ว่ากระบวนการวิเคราะห์ SWOT ทำให้เกิดการปฏิบัติทันที

4.2 ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ SWOT

กระบวนการวิเคราะห์ SWOT มีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ประเมิน จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ควรดำเนินการ 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) การเตรียมตัวผู้เข้าร่วม
- 2) การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน)

3) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (โอกาส อุปสรรค)

4.2.2 การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก ควรดำเนินการ 2 ประเด็น ดังนี้

- 1) การกำหนดภารกิจและวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- 2) การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก

4.2.3 การปรับปรุงและประเมินกลยุทธ์ทางเลือก ควรดำเนินการ 4 ประเด็น

ดังนี้

- 1) การจัดกระบวนการเสริมข้อมูล
- 2) การปรับปรุงกลยุทธ์ทางเลือก
- 3) การประเมินกลยุทธ์ทางเลือก
- 4) การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์

ในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือและวิธีการสำหรับการวางแผนกำหนดแนวทาง และมาตรการในการพัฒนาการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใด ๆ ของกลุ่มองค์กร หรือชุมชน ให้เป็นไปอย่างมีเป้าหมาย สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์หรือศักยภาพของพื้นที่ ที่จะพัฒนา ซึ่งขั้นตอนการกำหนดแผนกลยุทธ์มีความสำคัญมากและต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของพื้นที่ และจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อย หรือที่เรียกว่าเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ร่วมด้วย

5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม อำเภอสามพราน และตำบลคลองจินดา

5.1 ประวัติจังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐมมีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,204 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอพุทธมณฑล อำเภอสามพราน อำเภอนครชัยศรี อำเภอบางเลน อำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม พื้นที่ทั่วไปของจังหวัดนครปฐมเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา มีที่ดอนเฉพาะทางตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอเมืองฯ และอำเภอกำแพงแสนเท่านั้น ส่วนที่ราบลุ่มบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) ได้แก่ท้องที่อำเภอนครชัยศรี อำเภอสามพราน และอำเภอบางเลน เป็นที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมการทำสวน ทำไร่ และสวนผลไม้ โดยเฉพาะการปลูกส้มโอซึ่งชื่อเสียงมาสู่จังหวัดนครปฐม จนได้ชื่อว่าเป็นเมืองส้มโอหวาน

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ด้วยระยะทางประมาณ 56 กิโลเมตร เป็นเมืองแห่งปศุณยสถานเก่าแก่ที่สำคัญคือ “พระปฐมเจดีย์” ซึ่งนับเป็น

ร่องรอยแห่งแรกของการเผยแพร่อารยธรรมพุทธศาสนาเข้ามาในประเทศไทย ทั้งยังเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตผลไม้และอาหารขึ้นชื่อนานาชนิด

เมืองนครปฐมเดิมตั้งอยู่ริมทะเล เคยเป็นราชธานีของเมืองโบราณในสมัยทวารวดีที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีหลักฐานเชื่อว่าศาสนาพุทธและอารยธรรมจากประเทศอินเดียเผยแพร่เข้ามาที่นครปฐมเป็นแห่งแรก โดยสันนิษฐานจากหลักฐานของคัมภีร์พระปฐมเจดีย์และซากโบราณสถานโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ค้นพบ นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่าง ๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมาเกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐมเพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึงอพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ และสร้างเมืองขึ้นชื่อว่า “นครไชยศรี” หรือ “ศิริชัย” นครปฐมจึงกลายเป็นเมืองร้างมาหลายร้อยปี จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ทรงผนวชได้เสด็จฯ ถุดงค์ไปพบพระปฐมเจดีย์และทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ไหนจะเทียบเท่า

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างเจดีย์แบบลังกาครอบเจดีย์องค์เดิมซึ่งเป็นแบบยอดปราสาทไว้ รวมทั้งทรงปฏิสังขรณ์สถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดเกล้าฯ ให้ชุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างทางรถไฟสายใต้ แต่ขณะนั้นเมืองนครปฐมยังเป็นป่ารกอยู่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลท่านา อำเภอนครชัยศรี มาตั้งที่บริเวณพระปฐมเจดีย์ เมืองนครปฐมจึงเจริญรุ่งเรืองสืบต่อมาจนกระทั่งทุกวันนี้

5.2 ประวัติอำเภอสามพราน

มีตำนานเล่าต่อกันมาว่า เดิมท้องที่อำเภอสามพรานเป็นป่าดงรกชัฏ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งเป็นที่ชุมนุมของช้างโขลงใหญ่ด้วย ช้างโขลงนี้ชอบลงมาหากินและเหยียบย่ำจนเส้นทางกลายเป็นทางน้ำและลำคลอง ชาวบ้านในสมัยนั้นได้เรียกกันว่า “คลองบางช้าง” และในบริเวณนั้นก็ได้กลายเป็นชื่อเรียกตำบล คือตำบล “บางช้าง” มาจนถึงปัจจุบันนี้

สำหรับโขลงช้างที่หากินในบริเวณเขตบางช้างนั้น หัวหน้าโขลงช้างเกิดตกมันดุร้ายมาก และได้สร้างความเสียหายโดยออกอาละวาดทำลายพืชผลของชาวบ้าน จนชาวบ้านทนไม่ไหวจึงได้ร่วมมือกันปราบช้างตกมันตัวนั้น แต่ทว่าช้างตกมันนี้มีกำลังมหาศาลชาวบ้านไม่สามารถปราบได้ถึงแม้จะพยายามสักเพียงใด ในขณะนั้นได้มีนายพรานสามคนเดินทางมายัง

คลองปากลัด (ปัจจุบันเรียกว่าวัดท่าข้าม) ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากเขตตำบลบางช้างมากนัก นายพรานสามคนได้เดินทางลัดคลองท่านาไปยังบริเวณที่โหลงช้างนั้นอาศัยอยู่ นายพรานทั้งสามเปรียบเสมือนอัศวินม้าขาวของชาวบ้านคลองบางช้างเพราะได้ทำการปราบช้างตกมันตัวนั้นจนสำเร็จ โดยใช้ความเชี่ยวชาญและความสามัคคี ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณที่นายพรานทั้งสามปราบช้างได้สำเร็จว่า “สามพราน” ซึ่งปัจจุบันเรียกว่า “ตำบลสามพราน”

ในอดีตอำเภอสามพรานนั้นมีชื่อเรียกว่า “อำเภอตลาดใหม่” ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2439 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยสร้างขึ้นในที่ดินของพระยาสุนทรบุรีศรีพิชัยสงครามรามภักดีสุริยพะพาหะ (อี กรรณสูต) ซึ่งพื้นที่บริเวณนั้นเรียกว่า “ตลาดใหม่”

ต่อมาใน พ.ศ. 2458 ได้ย้ายที่ทำการไปสร้างใหม่ในตำบลสามพราน เนื่องจากที่ทำการเดิมคับแคบ ให้บริการประชาชนได้ไม่สะดวก พร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสามพรานตามชื่อสถานที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของมณฑลนครชัยศรี ต่อมา พ.ศ. 2474 ทางราชการได้ยุบมณฑลนครชัยศรีลง อำเภอสามพรานจึงขึ้นกับเมืองราชบุรีอยู่ระยะหนึ่ง จนกระทั่ง พ.ศ. 2476 ได้ยุบมณฑลทั้งหมดทั่วราชอาณาจักร อำเภอสามพรานจึงได้ขึ้นอยู่กับจังหวัดนครปฐม ตามพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการของราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476

5.3 ประวัติตำบลคลองจินดา

ตำบลคลองจินดามีลำน้ำลักษณะคดเคี้ยวซึ่งชาวจีนมาทำมาค้าขายกับชาวบ้านตามลำน้ำนี้มาโดยตลอด ชาวจีนมีอุปนิสัยชอบบ่นชอบด่าว่าลักษณะของคลองคดเคี้ยวไม่สะดวกในการสัญจร ชาวบ้านตามลำน้ำได้ฟังก็ขนานนามคลองดังกล่าวว่า “คลองจินดา” และเรียกกันต่อมาจนเพี้ยนไปชื่อ “คลองจินดา” ซึ่งตำบลได้ใช้ชื่อคลองเป็นชื่อของตำบลมาจนถึงปัจจุบันนี้

5.3.1 สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลคลองจินดาอยู่ในพื้นที่การปกครองของอำเภอสามพราน ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอสามพรานประมาณ 7 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคลองจินดา (หมู่ที่ 1) บ้านคลองจินดา (หมู่ที่ 4) บ้านคลองจินดา (หมู่ที่ 8) บ้านบึงบางช้าง บ้านปรีดาราม บ้านวังน้ำขาว (หมู่ที่ 5) บ้านวังน้ำขาว (หมู่ที่ 12) บ้านวังน้ำขาว (หมู่ที่ 13) บ้านพาดหมอน (หมู่ที่ 6) บ้านพาดหมอน (หมู่ที่ 9) บ้านสี่แยก บ้านคลองผู้ใหญ่โต๊ะ บ้านรางสังกะสี และบ้านคลองจินดาพัฒนา มีพื้นที่รวม 26,2048 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 16,378 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการเพาะปลูก มีคลองไหลผ่านตำบล 4 คลอง ได้แก่ คลองจินดาซึ่งเชื่อมมาจากแม่น้ำท่าจีน และคลองอีก 3 สาย ที่เชื่อมต่อกับคลอง

บ้านแพ้ว-ประตูน้ำบางยาง คือ คลองเจ็ดริ้ว คลองเขื่อนขัน และคลองตาปลั่ง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำการเกษตร อาชีพส่วนใหญ่ของประชากรเป็นอาชีพเกษตรกรรมทำสวนผลไม้ เช่น ฝรั่ง ชมพู องุ่น มะม่วง กัลย ะพร้าว น้ำหอม และไม้ดอก เป็นต้น

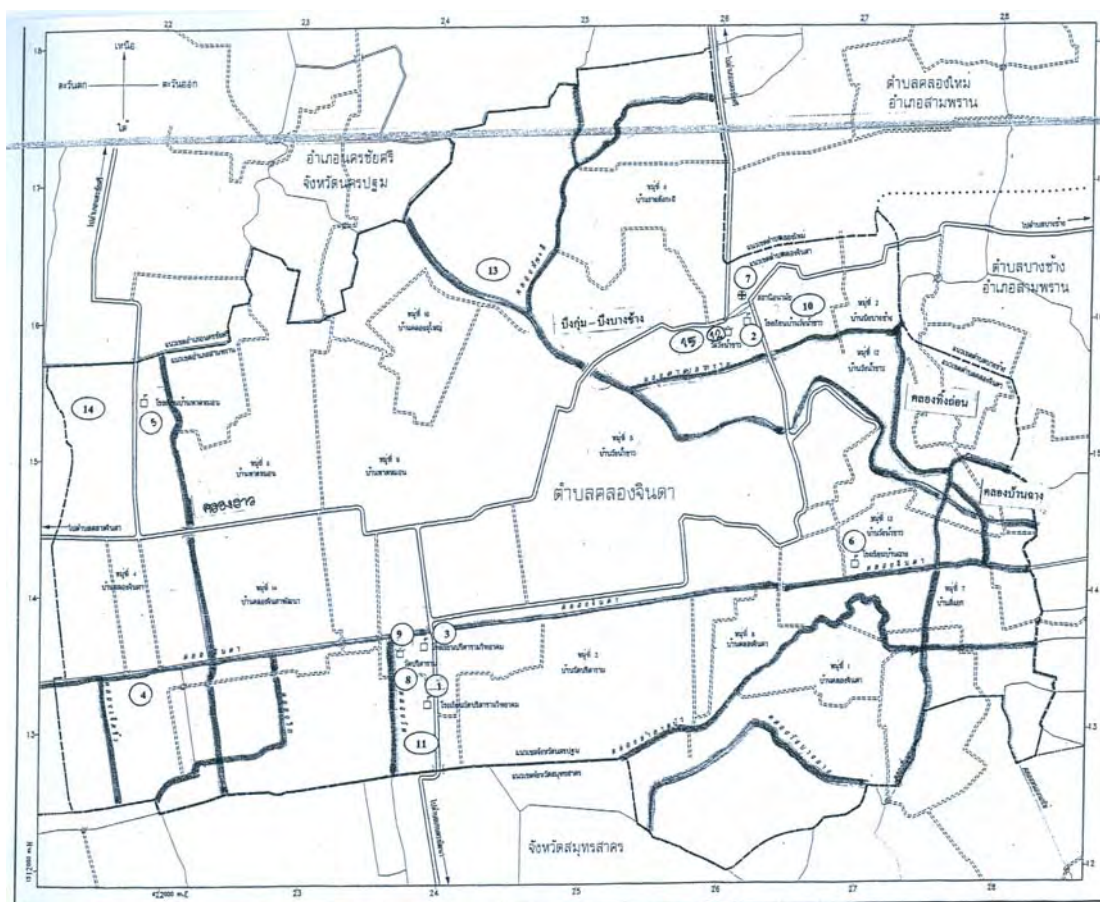
5.3.2 อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดกับตำบลโคกพระเจดีย์ ตำบลท่ากระจับ ตำบลคลองใหม่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ ติดกับตำบลเกษตรพัฒนา ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว และตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก ติดกับตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

แผนที่แสดงอาณาเขตตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

5.3.3 จำนวนประชากรของตำบล

ตำบลคลองจินดา มีจำนวนประชากร 11,579 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,957 หลังคาเรือน

5.3.4 ลักษณะอาชีพและรายได้ของประชากร

ประชาชนในตำบลคลองจินดาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรทำสวนผลไม้ ซึ่งมีรายได้รวมทั้งตำบลเฉลี่ยปีละประมาณ 137,871,784 บาท รายได้เฉลี่ยของประชาชน 69,580 บาทต่อคนต่อปี

(องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา , 2552)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นันทนา แสงโพธิ์รัตน์ (2547) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอพุทธมณฑล เช่น ชาวสวนผลไม้ ชาวสวนกล้วยไม้ ชาวนาบัว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ มีการรวมกลุ่มกันเป็นคณะทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว การเข้ามาของการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนดีขึ้น ด้านสังคม ทำให้เกษตรกรมีความภูมิใจในอาชีพของตน มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ด้านสิ่งแวดล้อม คนในชุมชนช่วยกันรักษาความสะอาดแม่น้ำลำคลอง และบ้านเรือน ลดการใช้สารเคมีในการบำรุงรักษาต้นไม้ ช่วยกันปลูกต้นไม้ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับมากขึ้น นักท่องเที่ยวมีความพอใจกับการจัดให้มีบริการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารในแหล่งท่องเที่ยว การมีเจ้าหน้าที่นำชม การจัดเส้นทางเที่ยวชม การบริการน้ำดื่ม การจัดเก็บค่าบริการ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และความพอใจต่อการจัดการด้านห้องน้ำ ห้องสุขา สถานที่จอดรถหรือจอดเรือ และสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ให้มีจุดท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีกิจกรรมสาธิตทางการเกษตร

วรภรณ์ งามสมสุข (2549) ได้ศึกษาการประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดผลกระทบเชิงบวกกับเกษตรกรในพื้นที่ เพราะนอกจากเกษตรกรจะมีรายได้จากการปลูกพืชที่ได้รับการส่งเสริมจากสถานีฯอ่างขางแล้ว ยังมีรายได้เพิ่มจากการบริการนักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องการ

ให้มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และเพิ่มข้อมูลด้านต้นไม้และดอกไม้ภายในสถานีกษेत्रหลวงอ่างขางให้มากขึ้น

ยุพาพร ชัยศิริ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ รายได้จากการให้บริการนักท่องเที่ยว ทศนคติของเกษตรกรต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมทางเกษตรของเกษตรกร ส่วนปัญหาของเกษตรกรในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ การไม่มียานพาหนะในการเดินทางไปร่วมประชุม ไม่มีความรู้ทางด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีผลผลิตไปจำหน่าย มีภาระมาก และมีบ้านอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ส่วนข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่สำคัญได้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้อำนาจแก่ชาวบ้านในการบริหารจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว แนะนำให้เกษตรกรเห็นถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

อุไรวรรณ สุวรรณเสรี (2548) ได้ศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าปัจจัยด้านการเข้าถึง ความน่าประทับใจ ความนิยมหรือปริมาณผู้เยี่ยมชม สิ่งอำนวยความสะดวกหรือร้านอาหารและบริการต่าง ๆ การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และฤดูกาลท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมาก

ศิริรัตน์ หอมนาน (2547) ได้ศึกษาศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ พบว่าหมู่บ้านดังกล่าวมีความพร้อมระดับมากในด้านการเข้าถึง มีความพร้อมระดับปานกลางในด้านสิ่งดึงดูดใจ ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงพื้นที่ในการบริหารจัดการนักท่องเที่ยว และมีความพร้อมระดับน้อยในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ราเมศร์ พรหมชาติ (2545) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดท่องเที่ยวในระดับน้อย ประชาชนที่มีอายุ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการ

พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอาชีพ ระดับการศึกษา และ ภูมิฐานะต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่แตกต่างกัน

ณัชชา แร่เขียว และคณะ (2545) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่านักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมด้านสวนสมุนไพรและการปลูกพืชแบบผสมผสานอย่างชัดเจน มีความสนใจเกี่ยวกับการใช้พืชสมุนไพรเป็นยารักษาโรค และการศึกษาดูงานเพื่อนำไปเป็นแบบอย่าง ส่วนข้อที่ควรปรับปรุงได้แก่ เอกสารประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงป้ายสื่อความหมายทางการเกษตร และป้ายบอกเส้นทางคมนาคม

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจุบันอำเภอบ้านแพ้วไม่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษาหาความรู้ และศึกษาดูงาน ผลความคาดหวังและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการด้านสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรมีสื่อความหมายประเภทเจ้าหน้าที่นำชม เอกสารแผ่นพับ พื้นที่ทางเกษตรที่สามารถเดินชมได้ สถานที่ติดต่อ และมีการแสดงกิจกรรมการเกษตร ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก ซึ่งการจัดการแต่ละประเภท ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวควรดำเนินการให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมานี้ เป็นผลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาไว้มาเป็นข้อมูลสำหรับสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action Research) ระหว่างนักศึกษาศาสาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และองค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ขั้นการรวบรวมข้อมูล ระยะนี้ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1.1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องของตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพื้นที่ตั้ง จำนวนประชากร วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ สภาพเศรษฐกิจ องค์ประกอบที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว และการสนับสนุนการท่องเที่ยวขององค์การปกครองที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 ประชุมกลุ่ม ระหว่างนักศึกษากับผู้นำชุมชน และองค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุดูจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาส และความต้องการของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยนำกระบวนการ A-I-C (Appreciation-Influence-Control) มาประยุกต์ใช้

1.1.3 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ เกี่ยวกับประเด็นการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา จำนวน 10 คน

1.1.4 การสังเกต โดยสังเกตการให้ความร่วมมือ และท่าทีของประชาชนในชุมชน ในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

1.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ระยะนี้ใช้เวลา 3 เดือน โดยการประชุมร่วมระหว่างนักศึกษา ผู้นำชุมชน องค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง และประชาชนที่สนใจในท้องถิ่น เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ รวมทั้งร่วมกันกำหนดแผนงานและดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการสรุปความ แปลผล จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทุกขั้นตอนที่เกิดขึ้นในกระบวนการศึกษา และใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation method) คือ การตรวจสอบด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulation) และการตรวจสอบด้าน

ทฤษฎี (Theory Triangulation) เพื่อยืนยันความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาครั้งนี้

1.3 ขั้นตอนติดตามผล ระยะเวลา 1.5 เดือน โดยเป็นการติดตามการมีส่วนร่วม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตามแผนการดำเนินงานของชุมชน สำหรับเป็นข้อมูลเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้นำชุมชน และประชาชนในตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และภาคีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองจินดา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา เจ้าของสวนผลไม้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้แทนการสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม ผู้แทนสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลคลองจินดา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- 3.1 แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
- 3.2 แบบบันทึกการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรม
- 3.3 แบบบันทึกผลการอภิปรายกลุ่ม
- 3.4 แบบบันทึกผลการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมตามแผนงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา อุปสรรค โอกาส และความต้องการของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

4.2 วิเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

4.3 วิเคราะห์ความสามารถในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การภาคีทางการท่องเที่ยว

5.แผนงานของโครงการ

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	วัน/เวลาดำเนินการ
1.การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นและจุดด้อยอย่างไร	1.ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2.ประชุมกลุ่มย่อย 3.สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง 4.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชน	1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตำบลคลองจินดา 2.จัดประชุมกลุ่มระหว่างนักศึกษา กับผู้นำชุมชนคลองจินดา โดยใช้เทคนิค A-I-C จำนวน 2 ครั้ง 3.สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ภาคีการท่องเที่ยว และประชาชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน 4.สังเกตการณ์มีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว	ทราบสภาพโดยทั่วไปในพื้นที่ตำบลคลองจินดา และจุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	1ส.ค.-31ต.ค. 2552
2.ควรจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในรูปแบบใด ทั้งรูปแบบการท่องเที่ยว และรูปแบบการบริหารจัดการ 3.องค์การภาคีทางการท่องเที่ยวสามารถสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาได้อย่างไร	จัดประชุมระดมความคิดเห็น	จัดประชุมระดมความคิดเห็นของผู้นำชุมชนคลองจินดา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครปฐม และผู้แทนจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น	ได้ข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และวิธีการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวจากองค์การภาคีทางการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการกำหนดแผนงาน และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามแผน	1ก.ย.-31 ต.ค. 2552

คำถามการวิจัย	ระเบียบวิธีวิจัย	กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	วัน/เวลาดำเนินการ
4.การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแนวทางที่กำหนดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์	1.สังเกตการดำเนินงานตามระบบการจัดการท่องเที่ยวที่กำหนดและผลของการดำเนินงาน 2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	รับทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแนวทางที่ชุมชนและภาคีการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนด	1ม.ค.-15ก.พ. 2553

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action Research) ระหว่างนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และองค์การภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการวิจัยเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา อุปสรรค โอกาส และความต้องการของชุมชน แนวทางการบริหารจัดการ และความสามารถในการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การภาคีการท่องเที่ยว ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ดังนี้

1. จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา สามารถวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค ในการจัดการท่องเที่ยว โดยสรุปจากผลการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้

1.1 จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในปัจจุบัน

จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา วิเคราะห์โดยกลุ่มผู้นำชุมชน และนักศึกษาผู้ร่วมโครงการ มีดังนี้ (การประชุมกลุ่มย่อย , 2552)

1.1.1 จุดเด่น

- 1) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการบางส่วนจากกระทรวงการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 2) มีคณะกรรมการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาที่เป็นรูปธรรม
- 3) มีอุปกรณ์ความปลอดภัยในการล่องเรือ เช่น ชูชีพ บริการแก่นักท่องเที่ยว
- 4) สภาพพื้นที่เหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน
- 5) ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการท่องเที่ยวดี
- 6) สวนผลไม้มีผลผลิตตลอดทั้งปี
- 7) คนทั่วไปยังสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน

1.1.2 จุดด้อย

1.1.2.1 ด้านการบริการ

1) มัคคุเทศก์นำเที่ยวมีเพียงคนเดียว หากมีนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากต้องลงเรือหลายลำ ก็จะมีมัคคุเทศก์ในเรือลำแรกเพียงลำเดียว

2) ปัจจุบันสวนผลไม้มีการปรับเปลี่ยนในระยะอันสั้นตามกลไกราคาตลาด หากผลไม้ชนิดใดราคาถูก ชาวสวนก็จะตัดทิ้งและเปลี่ยนมาปลูกผลไม้ที่ราคาดี ทำให้สวนผลไม้หลายชนิดไม่มีให้นักท่องเที่ยวชม อาทิ สวนองุ่น แก้วมังกร และชมพู เป็นต้น ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีสถานที่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมเพียง 3 แห่ง ได้แก่ สวนฝรั่ง สวนมะเฟืองหวาน และศูนย์เพาะชำต้นกล้าผลไม้ ซึ่งการมีสวนให้นักท่องเที่ยวชมน้อยอาจทำให้นักท่องเที่ยวขาดความประทับใจ

3) ยังขาดรูปแบบการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และไม่มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งหากนักท่องเที่ยวผ่านมาและอยากจะไปใช้บริการทันทีโดยไม่ได้นัดหมายกับผู้ให้บริการไว้ก่อน ก็จะไม่สามารถใช้บริการได้

4) ในฤดูน้ำมากซึ่งน้ำในคลองมีระดับสูง ทำให้เรือไม่สามารถแล่นลอดผ่านได้สะพานในเส้นทางท่องเที่ยว จึงไม่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

5) ค่าบริการในการล่องเรือชมสวนต่อคนมีราคาค่อนข้างสูง (250 บาท/คน)

1.1.2.2 ด้านการจัดการ

1) การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ไม่ได้ดำเนินการโดยความร่วมมือของชุมชนอย่างแท้จริง

2) ขาดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และคณะผู้ดำเนินงานท่องเที่ยวยังขาดการสร้างเครือข่ายที่ดี กับองค์กรต่าง ๆ เหล่านี้

3) ขาดจุดสนใจอื่นที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวมาชม เช่น ตลาดผลไม้ริมคลอง ก่อนการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน ทำให้มีนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย

4) คณะกรรมการฯ ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

5) การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ยังขาดความจริงจังและความต่อเนื่อง

1.1.2.3 ด้านการประชาสัมพันธ์

1)ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อที่หลากหลาย และไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2)ไม่มีป้ายบอกเส้นทางระหว่างเส้นทางย่อยที่แยกจากถนนสายหลักไปสู่สถานที่ลงเรือเลย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกเกี่ยวกับการหลงทาง

1.1.3 โอกาส

1.1.3.1 รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.1.3.2 รัฐบาลมีงบประมาณ “ไทยเข้มแข็ง” ที่สามารถจัดสรรมาสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนได้

1.1.3.3 นักท่องเที่ยวนิยมท่องเที่ยวเชิงเกษตรและเชิงอนุรักษ์เพิ่มขึ้น

1.1.4 อุปสรรค

1.1.4.1 ผู้นำชุมชนส่วนต่าง ๆ และประชาชนในท้องถิ่น ยังไม่ได้ร่วมมือเป็นหนึ่งในจัดการการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

2. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

2.1 ความเป็นมาของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งผลิตผลไม้ที่สำคัญที่ส่งไปขายยังตลาดหลัก ๆ เช่น ตลาดในตัวเมืองนครปฐม ตลาดน้ำดอนหวาย รวมถึงตลาดผลไม้อื่น ๆ และสภาพพื้นที่ในตำบลคลองจินดา มีคลองหลายสายไหลผ่านสวนของชาวบ้านทำให้สะดวกต่อการสัญจร องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาจึงได้มีความคิดที่จะจัดตลาดผลไม้และการล่องเรือชมสวนเชิงอนุรักษ์ขึ้น เนื่องจากปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งชาวสวนคลองจินดาพิจารณาเห็นว่าขั้นตอนการผลิตผลไม้ออกสู่ตลาด และการดำเนินกิจกรรมการผลิตในสวนผลไม้ ควรได้รับการเผยแพร่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ซึ่งบริเวณคลองจินดามีสวนผลไม้จำนวนมากและหลากหลายชนิด ประกอบกับมีสภาพธรรมชาติที่เป็นคลองที่สามารถใช้เรือเป็นพาหนะไปได้เกือบทุกแห่ง จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวไปปรึกษากับเจ้าอาวาสวัดปรีดาราม ครูอาจารย์จากโรงเรียนในพื้นที่ และศึกษาธิการจังหวัด จากนั้นจึงได้จัดเวทีประชาคมตำบลขึ้นเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน และได้ตกลงจัดตลาดผลไม้

การท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาขึ้นใน พ.ศ. 2545 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินการในเบื้องต้น

2.2 การดำเนินการเพื่อจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในระยะแรก

ภายหลังจากที่ชุมชนได้มีมติให้จัดตลาดผลไม้และการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาแล้วได้มีการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้ (สถาบันวิถีใหม่ท้องถิ่น , 2546 : 1-5)

2.2.1 จัดเวทีประชาคมตำบลและประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 6 ครั้ง ภายในระยะเวลา 4 เดือน (เมษายน- สิงหาคม 2545) เพื่อหารือร่วมกันในการจัดทำโครงการ โดยเน้นการนำเสนอโครงการให้ชาวบ้านทราบ ร่วมพิจารณา และเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม

2.2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการตลาดผลไม้และล่องเรือชมสวน โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมีกำนันตำบลคลองจินดาเป็นประธาน และกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งอีก 8 คน รวม 9 คน และคณะกรรมการดำเนินงาน 6 ฝ่าย มาจากผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล รวม 14 หมู่บ้าน และสมาชิก อบต. หมู่บ้านละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน และคัดเลือกจากชาวบ้านเพิ่มเติมอีก 22 คน รวม 50 คน ซึ่งคณะกรรมการต่าง ๆ แบ่งเป็น

- 1) กรรมการฝ่ายตลาด ทำหน้าที่ดูแลตลาดผลไม้ทั่วไป 15 คน
- 2) กรรมการฝ่ายการท่องเที่ยว 15 คน ทำหน้าที่ดูแลการล่องเรือชมสวนคลองจินดา และประสานงานกับบริษัททัวร์ต่าง ๆ
- 3) กรรมการฝ่ายการเงิน 5 คน ทำหน้าที่ดูแลการรับ-จ่าย เงินของตลาดผลไม้และการล่องเรือ
- 4) กรรมการฝ่ายตรวจสอบและติดตามผล 5 คน ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน และประเมินผลงานของตลาดผลไม้และการล่องเรือฯ
- 5) กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ 5 คน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ตลาดและการล่องเรือให้คนภายนอกตำบลรู้จัก โดยเน้นที่พ่อค้าแม่ค้าผลไม้รายย่อยและนักท่องเที่ยวภายในประเทศ
- 6) กรรมการฝ่ายจัดหาทุน 5 คน ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำโครงการ

2.2.3 ก่อสร้างท่าเรือในการล่องเรือชมสวนคลองจินดา บริเวณท่าน้ำของวัดปรีดาราม

2.2.4 จัดตั้งตลาดกลางผลไม้บริเวณหน้าวัดปรีดาราม แบ่งพื้นที่การจัดวางขายสินค้าเป็นซุ้ม (สนับสนุนโดย ททท.) และเต็นท์ (สนับสนุนโดย อบต.) โดยไม่มีการเก็บค่าเช่าพื้นที่จากพ่อค้าแม่ค้าซึ่งเป็นชาวสวนในตำบล แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของตลาดผลไม้และพื้นที่โดยรอบ ซึ่งตลาดผลไม้จะเปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 08.00-19.00 น.ทุกวัน

2.2.5 จัดกิจกรรมล่องเรือชมสวน ซึ่งมีจุดเริ่มต้นที่ท่าเรือวัดปรีดาราม แล้วล่องไปตามลำคลองที่ไหลผ่านภายในตำบล เพื่อชมสวนผลไม้ของชาวบ้าน ทั้งนี้นักท่องเที่ยวสามารถแวะซื้อผลไม้จากสวนผลไม้ได้โดยตรงด้วย โดยคิดอัตราค่าบริการคนละ 70 บาท

2.2.6 ประสานงานกับบริษัททัวร์ประมาณ 20 บริษัท ในการนำกลุ่มทัวร์ของนักท่องเที่ยวมาล่องเรือชมสวน

2.3 หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในระยะแรก

2.3.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการท่องเที่ยวในระยะแรก

2.3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณ จัดประชาคม และดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

2.3.3 ประชาคมตำบล ร่วมเป็นคณะกรรมการตลาดผลไม้คลองจินดา

2.3.4 ประชาคมหมู่บ้านร่วมพิจารณาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ

2.3.5 วัดปรีดาราม ให้การสนับสนุนพื้นที่ของวัดสำหรับจัดเป็นตลาดผลไม้ และก่อสร้างท่าลงเรือบริเวณท่าหน้าของวัด

2.3.6 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม จัดกิจกรรมประกวดผลไม้และพันธุ์ผลไม้ ในงานเปิดตัวตลาด

2.3.7 หน่วยงานเอกชน ให้การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์โครงการ และจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้ส่วนหนึ่งโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

2.4. อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหาในการดำเนินการระยะแรก

อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	1. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาต้องแสดงศักยภาพ โดยกำหนดกิจกรรมในโครงการให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการประเมินผลการดำเนินเป็นระยะอย่างมีระบบ และดำเนินการอย่างโปร่งใส
2. ทีมงานมีจำนวนน้อย	2. ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว เครือญาติ และความสามัคคีในชุมชน เป็นเครื่องมือในการสร้างทีมและบริหารจัดการ ซึ่งสามารถลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้
อุปสรรค	แนวทางแก้ไข
3. ข้าราชการบางคนไม่เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของชุมชน ปิดกั้นความคิด และให้ความสำคัญกับโครงการน้อย	3. หาผู้นำภายในชุมชนที่มีศักยภาพและวิสัยทัศน์พร้อมทั้งมีจิตอาสาสามารถร่วมพัฒนาโครงการ รวมทั้งเชิญประชาชนชาวบ้านมาเป็นแนวร่วมในการพัฒนา

(สถาบันวิจัยใหม่ท้องถิ่น , 2546 : 5)

2.5. การให้บริการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในปัจจุบัน

2.5.1 สถานที่ให้บริการ

สถานที่ให้บริการเริ่มต้นตั้งอยู่ริมคลองจินดา บริเวณหน้าวัดปริตาราม (ยายส้ม) บ้านคลองจินดา ตำบลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

2.5.2 รูปแบบการให้บริการ

ให้บริการให้นักท่องเที่ยวได้ล่องเรือหางยาวขนาดจุผู้โดยสาร 8-10 คน ไปตามคลองจินดา และแยกเข้าคลองเล็กคลองน้อยเป็นเส้นทางสีเขียวโดยรอบ ซึ่งเส้นทางที่เรือวิ่งผ่านมีสวนผลไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ชมพู ฝรั่ง องุ่น แก้วมังกร และมะพร้าวน้ำหอม เป็นต้น ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ชมวิถีชีวิตของชาวสวนที่อาศัยอยู่ริมคลองทั้งสองฝั่ง และเมื่อถึงสวนแต่ละที่ นักท่องเที่ยวจะได้ชิมผลไม้สด ๆ จากสวน หากประสงค์จะซื้อผลไม้เป็นของฝากก็มีให้บริการของ

แต่ละสวนที่แวะชม รวมทั้งได้เดินศึกษาสวนผลไม้ที่ทำการผลิตจริง ๆ ไม่ใช่แปลงสาธิต ซึ่งตลอดรายการชมสวนใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 3 ชั่วโมง สำหรับการล่องเรือจะให้บริการเริ่มต้นที่ 5 คน ต่อลำ อัตราค่าบริการคนละ 250 บาท

2.5.3 วันและเวลาที่ให้บริการ

ให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลาประมาณ 06.00 น. ถึง 17.00 น.

2.6. ข้อตกลงในการแก้ไขจุดอ่อนเพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา (การประชุมกลุ่มผู้นำชุมชนและองค์กรเครือข่ายการท่องเที่ยว)

2.6.1 ด้านการบริการ

1) เพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์โดยอาศัยเครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัว เครือญาติ และความสามัคคีในชุมชน ทั้งนี้จะต้องมีการจัดการให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นจุดสนใจแก่ผู้ที่อาสาจะเป็นมัคคุเทศก์ และมัคคุเทศก์จะต้องมี Story Line เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง

2) การจัดให้นักท่องเที่ยวขึ้นชมสวน จะต้องหาเครือข่ายสวนที่เข้าร่วมโครงการอย่างน้อย 4 สวน ที่เป็นผลไม้ต่างชนิด เพื่อให้มีความหลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว

3) จัดให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาโดยไม่ได้ประสานงานไว้ล่วงหน้า

4) ส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการฝึกอบรมเรื่องการต้อนรับและการบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว

5) จัดเก็บค่าบริการให้เหมาะสม

2.6.2 ด้านการจัดการ

1) ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

2) จัดให้มีประชาคมเพื่อรื้อฟื้นการจัดการท่องเที่ยว

3) ดำเนินการให้มีความสม่ำเสมอ เช่น ทุกวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดพิเศษ ซึ่งในวันดังกล่าวจะมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการ หรือไม่มีนักท่องเที่ยวก็ต้องดำเนินการเพื่อเตรียมรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลา

4) วางแผนการจัดการท่องเที่ยวตามบริบทของพื้นที่ให้ชัดเจนว่าจะใช้เส้นทางท่องเที่ยวอย่างไร จะให้นักท่องเที่ยวขึ้นชมสวนไหนบ้าง แต่ละสวนใช้เวลาเท่าใด และหาวิธีกันในคณะกรรมการให้ชัดเจนว่าจะร่วมกันดำเนินการอย่างไร

5) จัดให้มีการบริการทั้งรายการท่องเที่ยวระยะสั้น และระยะยาว เช่น ระยะ 2 ชั่วโมง 3 ชั่วโมง และ 4 ชั่วโมง ต่อรายการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองตามความต้องการใช้บริการของนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย

6) ให้ความสำคัญกับหน่วยงานที่สามารถสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยมีแผนการร่วมมือที่ชัดเจน และมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

7) จัดโครงการฟื้นฟูตลาดผลไม้บริเวณวัดปริดารามริมคลองจินดา

8) คณะกรรมการดำเนินงานควรมีการประชุมพบปะกันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาให้มีประสิทธิภาพ

9) มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้เหมาะสมแก่ทุกฝ่าย

2.6.3 ด้านการประชาสัมพันธ์

1) จัดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ และแผ่นประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะเว็บไซต์ซึ่งสามารถปรับปรุงข้อมูลการท่องเที่ยวให้เป็นปัจจุบันได้ทุกระยะ โดยสามารถขอความร่วมมือจากเครือข่ายที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ให้ช่วยดำเนินการได้

2) จัดทำป้ายบอกเส้นทางไว้เป็นระยะ ช่วงระหว่างถนนสายวัดจินดารามถึงวัดปริดาราม ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร รวมถึงถนนสายอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้สัญจรไปยังสถานที่ล่องเรือ

2.7 ความคาดหวังของคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

2.7.1 มีตลาดผลไม้ที่เข้มแข็งบริเวณวัดปริดาราม เพื่อให้เป็นจุดสนใจที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวในเบื้องต้น และนักท่องเที่ยวบางส่วนก็จะใช้บริการล่องเรือชมสวนเป็นลำดับต่อไป

2.7.2 มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวตลาดผลไม้ที่มีแผนจะดำเนินการในระยะต่อไป สัปดาห์ละ 1,000 คน และมีนักท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน วันเสาร์-อาทิตย์ วันละ 50 คน

2.7.3 ชุมชนมีทีมงานที่เข้มแข็ง และมีคนในชุมชนที่ยินดีเข้ามาร่วมงานด้วยความตั้งใจและเสียสละเพิ่มขึ้น

2.7.4 สามารถประสานงานกับบริษัททัวร์ที่จะนำนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม

2.7.5 ชาวสวนสามารถขายผลผลิตผลไม้ได้หลายช่องทาง หากช่วงใดมีผลไม้น้อยก็สามารถจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวที่มาในพื้นที่ แทนการขับรถไปส่งในตลาดซึ่งอยู่ห่างไกล เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย

2.7.6 มีการรักษาสภาพคลอง เนื่องจากเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามา ชุมชนก็จะช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้เหมาะกับการท่องเที่ยว และการที่มีเรือวิ่งก็จะทำให้น้ำในคลองได้ผ่านการบำบัดไปในตัวด้วย

2.8. แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการท่องเที่ยวชมสวนคลองจินดา

นอกจากการแก้ไขจุดอ่อนของการจัดการท่องเที่ยวชมสวนคลองจินดา ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนในภาพรวมดังต่อไปนี้

2.8.1 ผู้นำของชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ รักษาผลประโยชน์ชุมชน และอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

2.8.2 ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

2.8.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพร้อมที่จะศึกษาเรียนรู้จากชุมชน และเรียนรู้ร่วมกันไปกับชุมชน โดยตระหนักถึงความต้องการของชุมชนและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น จะทำให้ชุมชนร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและเกิดการพัฒนาได้ในที่สุด

2.8.4 ผู้นำชุมชนต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวกับองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเข้มแข็ง

2.8.5 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรบรรจุโครงการตลาดกลางผลไม้และท่องเที่ยวชมสวนคลองจินดาไว้ในแผนพัฒนาตำบล

2.8.6 จัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดาให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยว พร้อมทั้งประสานงานกับบริษัททัวร์ ให้นำกลุ่มนักท่องเที่ยวเข้ามาชมตลาด ชิมผลไม้ และล่องเรือชมสวนอย่างต่อเนื่อง

2.8.7 มีการบริหารจัดการที่ดีในการจัดการท่องเที่ยวชมสวนคลองจินดา

2.9 คณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนล่องเรือชมสวนคลองจินดา (ปัจจุบัน)

นายปราโมทย์

แก้วไทรดวง

ประธาน

นายสมพงษ์	เกตุแก้ว	รองประธาน
นายสมยศ	เกตุแก้ว	เหรัญญิก
นายพรศักดิ์	กิตติสรสกุล	กรรมการ
นายสนิท	พูนทวี	กรรมการ
นายวันชัย	สุดสุขวณิช	กรรมการ
นายมนตรี	รุ่งสวาท	เลขานุการ

3. ความสามารถในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การภาคีการท่องเที่ยว

3.1 แนวทางการสนับสนุนจากสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม

อาจารย์พงศ์เจียร ธารเสนา ท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ได้ให้ข้อมูลว่า ปัจจุบันท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมมีนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนอย่างเต็มที่ ภายใต้กรอบการพัฒนาตามแผนพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าชุมชนต้องการอะไร ก็ให้เสนอความต้องการมายังท่องเที่ยวจังหวัดฯ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อเสนอ นั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวชุมชนก็จะสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งด้านงบประมาณ และด้านอื่น ๆ ซึ่งในปีงบประมาณ 2553 นี้ สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม ได้อนุมัติ งบประมาณไทยเข้มแข็งเพื่อสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา จำนวน 1 ล้านบาทเศษ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าจัดการท่องเที่ยวดังกล่าวสามารถพัฒนาให้เข้มแข็ง ได้

อย่างไรก็ตาม การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนอาจจะมีปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีความคิดเห็นไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงานภายในท้องถิ่น ดังนั้นแต่ละหน่วยงานใน ชุมชนก็ควรพัฒนางานการท่องเที่ยวในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบให้ดีที่สุด ไม่ก้าวก่ายซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนสามารถดำเนินไปได้

(พงศ์เจียร ธารเสนา , สัมภาษณ์)

3.2 แนวทางการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดาซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบาย สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.2.1 จัดสรรงบประมาณบางส่วนสำหรับการจัดการท่องเที่ยวฯ แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน

3.2.2 ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวฯ และแสวงหาเครือข่ายการท่องเที่ยว

3.2.3 ผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

3.2.4 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาชมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้โรงสีข้าว ศูนย์เกษตรปฎิยะหมัก การสร้างบ้านดิน การเลี้ยงหมูหลุม และการเลี้ยงกบทะเล เป็นต้น

(นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา,สัมภาษณ์)

3.3 แนวทางการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยคริสเตียน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา จะดำเนินการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการผลิตป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปยังจุดลงเรือที่ทำนบบริเวณหน้าวัดปริดาาราม

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยคริสเตียนยังได้จัดนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว รวมทั้งบุคลากรและนักศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจร่วมใช้บริการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้นำชุมชนที่รับผิดชอบจัดการท่องเที่ยว จึงนับได้ว่ามหาวิทยาลัยคริสเตียนเป็นหนึ่งในองค์กรเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

4. แผนดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

กิจกรรมที่จะดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 1 1.จัดทำเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน คลองจินดา	1 ธ.ค.-31 มี.ค. 2553	นายปราโมทย์ แก้วไทรดวง ทำหน้าที่จัดเตรียมข้อมูล สำหรับเผยแพร่ในเว็บไซต์ และมหาวิทยาลัยคริสเตียน เป็นหน่วยงานที่จะ ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์	ได้เผยแพร่ข้อมูลการจัดการ ท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน คลองจินดาที่เป็นปัจจุบัน ให้แก่นักท่องเที่ยว

กิจกรรมที่จะดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. จัดทำป้ายบอกเส้นทางแก่นักท่องเที่ยว ตามถนนที่แยกจากถนนเส้นหลักไปสู่จุดลงเรือเพื่อล่องเรือชมสวนฯ	1 มี.ค. – 31 มี.ค.2553	มหาวิทยาลัยคริสเตียน รับผิดชอบผลิตป้ายฯ นายปราโมทย์ แก้วไทรดวง และคณะ เป็นผู้ติดตั้งป้ายบอกเส้นทาง	มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
3. จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	1-30 เม.ย. 2553	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 บ้านคลองจินดา	มีศูนย์บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณหน้าวัดปรีดาราม
ระยะที่ 2 3. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเพิ่มขึ้น เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	1 พ.ค. – 30 ก.ย. 2553	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	นักท่องเที่ยวให้ความสนใจต่อแหล่งเรียนรู้ใหม่ ที่จะเป็แรงดึงดูดใจในการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนฯ ด้วย
4. ฟื้นฟูตลาดผลไม้ชุมชนคลองจินดา	1 ก.ค.-31 ส.ค. 2553	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	มีแหล่งขายสินค้าทางการเกษตรที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชม และนำไปสู่การท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนฯ ด้วย
5. อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา	15-17 ก.ย. 2553	สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา และมหาวิทยาลัยคริสเตียน	มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนฯ อย่างเพียงพอ
6. ตกลงความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยว กับหน่วยงานการท่องเที่ยวเอกชนในจังหวัดนครปฐม	1 -30 ก.ย. 2553	องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา	มีเครือข่ายสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว อย่างน้อย 3 แห่ง
7. ประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนฯ	20 ธ.ค. 2553	ผู้นำชุมชนคลองจินดา และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว	ทราบผลที่ได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

5. การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแผนที่กำหนดนั้น ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และองค์การภาคีการท่องเที่ยว ได้ร่วมกันดำเนินการตามแผนฯ ระยะที่ 1 ให้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว 2 กิจกรรม ดังนี้

5.1 จัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ซึ่งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองนครปฐมฯ มหาวิทยาลัยคริสเตียนอันเป็นองค์การภาคีการท่องเที่ยว ได้เป็นผู้รับผิดชอบจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ในแผนฯ และจากการติดตามข้อมูลจากผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว พบว่ามีนักท่องเที่ยวซึ่งได้รับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาจากเว็บไซต์ดังกล่าว ได้โทรศัพท์เข้ามาติดต่อสอบถามในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน 2553 จำนวน 4 ราย แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางเว็บไซต์ที่สามารถประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วและทั่วถึง รวมทั้งมีรูปแบบและข้อมูลสำหรับการประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจ

5.2 จัดทำป้ายบอกเส้นทางแก่นักท่องเที่ยว ตามถนนที่แยกจากถนนเส้นหลักไปสู่จุดลงเรือเพื่อล่องเรือชมสวนคลองจินดา ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และองค์การภาคีการท่องเที่ยว ได้ร่วมกันดำเนินการแล้วเสร็จไปแล้ว 1 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่แยกจากถนนพระประโทน-บ้านแพ้ว จากวัดจินดารามถึงวัดปริตารามซึ่งเป็นจุดลงเรือ ระยะทาง 6 กิโลเมตร โดยติดป้ายห่างกันป้ายละ 2 กิโลเมตร ทำให้มีป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจนอันเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ

สำหรับการจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในวัดปริตาราม ซึ่งกำหนดไว้ในแผนฯว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน 2553 นั้น เนื่องจากวัดปริตารามกำลังปรับปรุงพื้นที่ในบริเวณโดยรอบวัด จึงจำเป็นต้องเลื่อนการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวออกไปก่อน โดยจะดำเนินการภายหลังการปรับปรุงพื้นที่บริเวณวัดแล้วเสร็จ ประมาณเดือนมิถุนายน 2553

ส่วนการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ระยะที่ 2 ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวและองค์การภาคีการท่องเที่ยวจะดำเนินการให้ลุล่วงตามแผนที่กำหนด และจะประเมินผลการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในภาพรวมในเดือนธันวาคม 2553 โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้แทนองค์การภาคีการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าในระยะเวลาดังกล่าวจะสามารถวัดประสิทธิผลจากการจัดโครงการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาการ

ท่องเที่ยวได้ครอบคลุมตามแผนที่กำหนด และมีระยะเวลานานพอที่จะประเมินพัฒนาการจากผลการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนธันวาคม 2552

ภาพกิจกรรมการดำเนินการ
 ในโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน
 คลองจินดา

.....

สภาพทั่วไปของคลองจินดา

บ้านเรือนบริเวณริมคลองจินดา

ท่าลงเรือสำหรับนักท่องเที่ยว

เรือที่ใช้นั่งได้ 8-10 คน

มัคคุเทศก์อธิบายความรู้ทั่วไปก่อนลงเรือ

ขณะล่องเรือมีเสื้อชูชีพบริการแก่นักท่องเที่ยว

การยกยอ วิถีชีวิตริมคลองจินดา

นักท่องเที่ยวขึ้นชมสวนผลไม้

สวนมะเฟืองหวาน

สวนมะพร้าว น้ำหอม

ผลไม้จากสวนสำหรับให้นักท่องเที่ยวชิม

ภูมิปัญญาการใช้วัสดุง่าย ๆ สำหรับ
ดักจับแมลงวันทองในสวนผลไม้

นักศึกษาสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

คณะนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ในอดีต ยังไม่มีบริการเสื้อชูชีพ

นักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนและชิมผลไม้

นิทรรศการข้อมูลสำหรับอธิบายนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

ห้องสุขาสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

การประชุมกลุ่มย่อยระหว่างคณะผู้วิจัยกับผู้นำชุมชน

ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์นายกองดีการบริหารส่วนตำบลคลองจินดา (กลาง) และรองนายกฯ (ขวา)

ป้ายบอกเส้นทางท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action Research) ระหว่างนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว กับผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และองค์กรภาคีการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการวิจัยเกี่ยวกับจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา อุปสรรค โอกาส และความต้องการของชุมชน แนวทางการบริหารจัดการ และความสามารถในการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว ในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

จุดเด่นและจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา วิเคราะห์โดยกลุ่มผู้นำชุมชน และนักศึกษาผู้ร่วมโครงการ มีดังนี้

1.1.1 จุดเด่น

จากการประชุมกลุ่มผู้นำชุมชนและองค์กรภาคีการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา พบว่าการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นในด้านการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ มีคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม มีอุปกรณ์ความปลอดภัยในการล่องเรือ มีสภาพพื้นที่เหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการท่องเที่ยวดี สวนผลไม่มีผลผลิตตลอดทั้งปี และคนทั่วไปยังสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน

1.1.2 จุดด้อย

สำหรับจุดด้อยในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีหลายด้าน ได้แก่

1) ด้านการบริการ ได้แก่ การขาดมัคคุเทศก์นำเที่ยว สวนผลไม้มีการปรับเปลี่ยนในระยะเวลาอันสั้นตามกลไกราคาตลาด ยังขาดรูปแบบการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และไม่มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว และในฤดูน้ำมากซึ่งน้ำในคลองมี

ระดับสูง ทำให้เรือไม่สามารถแล่นลอดผ่านได้สะพานในเส้นทางทางท่องเที่ยว จึงไม่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้

2) **ด้านการจัดการ** ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างจริงจัง จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ขาดจุดสนใจอื่นที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวมาชม คณะกรรมการฯ ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือ ในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และขาดการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องและจริงจัง

3) **ด้านการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ในสื่อที่หลากหลาย และไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ไม่มีป้ายบอกเส้นทางระหว่างเส้นทางย่อยที่แยกจากถนนสายหลักไปสู่สถานที่ลงเรือเลย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกเกี่ยวกับการหลงทาง

1.2 แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

1.2.1 แนวทางการแก้ไขจุดอ่อนของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

1) **ด้านการบริการ** ได้แก่ เพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์โดยอาศัยเครือข่าย ความสัมพันธ์ส่วนตัว เครือญาติ และความสามัคคีในชุมชน การจัดให้นักท่องเที่ยวขึ้นชมสวน จะต้องหาเครือข่ายสวนที่เข้าร่วมโครงการ อย่างน้อย 4 สวน ที่เป็นผลไม้ต่างชนิด เพื่อให้มีความหลากหลายและน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว และจัดให้มีสถานที่ประสานงานไว้บริการสำหรับ นักท่องเที่ยว ในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาโดยไม่ได้ประสานงานไว้ล่วงหน้า

2) **ด้านการจัดการ** ได้แก่ ทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่สามารถ สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จัดโครงการฟื้นฟูตลาดผลไม้บริเวณวัดปิตารามริม คลองจินดาและคณะกรรมการดำเนินงานควรมีการประชุมพบปะกันเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ ระดมความคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาให้มีประสิทธิภาพและ ต่อเนื่อง

3) **ด้านการประชาสัมพันธ์** ได้แก่ จัดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลการ ท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในหลายช่องทาง และจัดทำป้ายบอกเส้นทางไว้เป็นระยะ

ช่วงระหว่างถนนสายวัดจินดารามถึงวัดปรีดาราม ระยะทางประมาณ 6 กิโลเมตร รวมถึงถนนสายอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้สัญจรไปยังสถานที่ท่องเที่ยว

1.2.2 แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดา

แนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดานั้น ชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืน ได้แก่ ผู้นำของชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ มีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวกับองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเข้มแข็ง มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งจัดการท่องเที่ยว ให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยวและดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจัง

1.3 แนวทางการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว มีนโยบายและแนวทางการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา ดังนี้

1.3.1 สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม

สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐมมีนโยบายสนับสนุนเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในการจัดการท่องเที่ยวฯ ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนงบประมาณตามความเหมาะสม

1.3.2 องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองจินดา

องค์กรบริหารส่วนตำบลคลองจินดาซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีนโยบายสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยจัดสรรงบประมาณบางส่วนสำหรับการจัดการท่องเที่ยวฯ แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ช่วยเหลือด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวฯ แสวงหาเครือข่ายการท่องเที่ยว ผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาชมต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

1.3.3 สถาบันการศึกษาในพื้นที่

มหาวิทยาลัยคริสเตียน ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา จะดำเนินการสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา โดยจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการผลิตป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทาง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งได้จัดนักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว รวมทั้งบุคลากรและนักศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจร่วมให้บริการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา เพื่อเป็นกรณีศึกษาในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

1.4 การติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาตามแผนที่กำหนดนั้น ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และองค์กรภาคีการท่องเที่ยว ได้ร่วมกันดำเนินการตามแผนฯ ระยะที่ 1 ให้สำเร็จลุล่วงไปแล้ว 2 กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา และการจัดทำป้ายบอกเส้นทางแก่นักท่องเที่ยว ตามถนนที่แยกจากถนนเส้นหลักไปสู่จุดลงเรือเพื่อล่องเรือชมสวนคลองจินดา สำหรับการจัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในวัดปริตาราม จะดำเนินการประมาณเดือนมิถุนายน 2553

ส่วนการดำเนินการตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาระยะที่ 2 ผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวและองค์กรภาคีการท่องเที่ยวจะดำเนินการให้ลุล่วงตามแผนที่กำหนด และจะประเมินผลการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาในภาพรวมในเดือนธันวาคม 2553

2.อภิปรายผล

จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา พบว่า การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดามีจุดเด่นในด้านการได้รับสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ มีคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม มีอุปกรณ์ความปลอดภัยในการล่องเรือ มีสภาพพื้นที่เหมาะแก่การจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวน ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือต่อการจัดการท่องเที่ยวดี สวนผลไม่มีผลผลิตตลอดทั้งปี และคนทั่วไปยังสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตของชาวสวน ซึ่งการมีองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ถือ

เป็นปัจจัยที่จะเกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนต่อไปได้ ตามทฤษฎีของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2544) ที่กำหนดแนวคิดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ การมีส่วนร่วมและสนับสนุน การพัฒนาบริการ และการพัฒนาการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุไรวรรณ สุวรรณเสรี (2548) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าปัจจัยด้านการเข้าถึง ความน่าประทับใจ ความนิยมหรือปริมาณผู้เยี่ยมชม สิ่งอำนวยความสะดวกหรือร้านอาหารและบริการต่าง ๆ การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และฤดูกาลท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมาก

สำหรับจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาด้านการบริการ ได้แก่ การขาดมัคคุเทศก์นำเที่ยว ขาดรูปแบบการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นระบบ และไม่มีศูนย์ต้อนรับนักท่องเที่ยว และในฤดูน้ำมากซึ่งน้ำในคลองมีระดับสูง ทำให้เรือไม่สามารถแล่นลอดผ่านได้สะพานในเส้นทางการท่องเที่ยว จึงไม่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ ด้านการจัดการ ได้แก่ ขาดการสนับสนุนและการร่วมมืออย่างจริงจังจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และองค์กรสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ขาดจุดสนใจอื่นที่จะชักนำให้นักท่องเที่ยวมาชม คณะกรรมการฯ ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และขาดการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่องและจริงจัง และด้านการประชาสัมพันธ์ที่ยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในสื่อที่หลากหลาย และไม่ได้ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ไม่มีป้ายบอกเส้นทางระหว่างเส้นทางย่อยที่แยกจากถนนสายหลักไปสู่สถานที่ล่องเรือเลย ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกกังวลกับการหลงทางนั้น นับเป็นปัจจัยที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อให้สามารถจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เนื่องจากความประทับใจของนักท่องเที่ยวมักเกิดจากการได้รับบริการที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรับรู้ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ที่สะดวก รวดเร็ว และการได้สัมผัสถึงการจัดการที่ดีของการท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง ซึ่งจากผลการศึกษาของนันทนา แสงโพธิ์รัตน์ (2547) พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการจัดให้มีบริการด้านการให้ข้อมูลข่าวสารในแหล่งท่องเที่ยว การมีเจ้าหน้าที่นำชม การจัดเส้นทางเที่ยวชม การบริการน้ำดื่ม การจัดเก็บค่าบริการ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และความพอใจต่อการจัดการด้านห้องน้ำ ห้องสุขา สถานที่จอดรถหรือจอดเรือ และสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งเสนอแนะให้มีจุดท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมี

กิจกรรมสาธิตทางการเกษตร และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุไรวรรณ สุวรรณเสรี (2548) ซึ่งได้ศึกษาความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าปัจจัยด้านการเข้าถึง ความน่าประทับใจ ความนิยมหรือปริมาณผู้เยี่ยมชม สิ่งอำนวยความสะดวกหรือร้านอาหารและบริการต่าง ๆ การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และฤดูกาลท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ ยังมีผลการศึกษาของอุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการด้านสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรสื่อความหมายประเภทเจ้าหน้าที่นำชม เอกสารแผ่นพับ พื้นที่ทางเกษตรที่สามารถเดินชมได้ สถานที่ติดต่อ และมีการแสดงกิจกรรมการเกษตร ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก ซึ่งการจัดการแต่ละประเภท ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวควรดำเนินการให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร

ในส่วนของการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดี จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในชุมชน และเครือข่ายการท่องเที่ยว ซึ่งผลการศึกษาของยุพาพร ชัยศิริ (2549) พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ รายได้จากบริการนักท่องเที่ยว ทัศนคติของเกษตรกรต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมทางเกษตรของเกษตรกร รวมทั้งควรแนะนำให้เกษตรกรเห็นถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

การดำเนินการแก้ไขจุดด้อยของการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาให้สอดคล้องตามแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาของบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สำหรับแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืนของการจัดการล่องเรือชมสวนคลองจินดาที่พบว่าชุมชนควรมีแนวทางการพัฒนาเพื่อความสำเร็จและความยั่งยืน โดยผู้นำของชุมชนควรมีวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์ มีเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวกับองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเข้มแข็ง มีแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจร่วมรับผลประโยชน์ และตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมทั้งจัดการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานการท่องเที่ยว และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจริงจังนั้น สอดคล้องกับทฤษฎีของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2544) ซึ่งได้กำหนดแนวคิด

ระบบการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ว่า อันดับแรกจะต้องเริ่มต้นที่องค์กรและสถาบันในการเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การจัดการตลาดท่องเที่ยว นอกจากนี้แล้วยังมีการพัฒนาในด้านการบริการแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และในขั้นตอนสุดท้ายจะเป็นการจัดการควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการระบบข้อมูลข่าวสารและเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดความยั่งยืน และจำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2542) ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่า ต้องมีแผนและทำการศึกษารอบคอบ ให้การศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแก่ชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อกำหนดกิจกรรมที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ของตนเอง รวมทั้งดำเนินการบนพื้นฐานที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมที่จะได้รับผลประโยชน์สูงสุด และศิริรัตน์ หอมนาน (2547) ได้ศึกษาพบว่า กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทและมีส่วนร่วมมากที่สุด รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ในการจัดการท่องเที่ยว

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้นำชุมชนคลองจินดาสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

3.1.2 สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม และองค์ภาคีการท่องเที่ยวอื่น ๆ สามารถใช้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน สำหรับกำหนดแนวทางสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดา

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรดำเนินการวิจัยติดตามผลการจัดการท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนคลองจินดาภายหลังจากดำเนินการไปแล้ว 6 เดือน หรือ 1 ปี

3.2.2 ควรดำเนินการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครปฐม เพื่อพัฒนาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน ทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เป็นต้น โดยจัดระยะเวลาการท่องเที่ยวทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกันด้วย

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2533). **การท่องเที่ยว**. ตำราเอกสารวิชาการ ฉบับที่ 30. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- โกมุทพันธุ์ ผลสิน. (2542). **การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , สำนักงาน. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2544). **การวางแผนและพัฒนากการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัชชา แร่เขียว และคณะ. (2545). รายงานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราบรมราชชนนี." คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- นันทนา แสงโพธิ์รัตน์. (2547). "ผลการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ. (2543). "SWOT การวางแผนธุรกิจชุมชน." **คู่มือในการวางแผนธุรกิจชุมชน**. อุบลราชธานี : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา , สัมภาษณ์. 15 มกราคม 2553.
- นำชัย ทนุผล. (2540). **การท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ : แนวคิดและวิธีการ**. เชียงใหม่ : คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การวางแผนพัฒนากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2538). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราโมทย์ แก้วไทรดวง , สัมภาษณ์ . 14 กันยายน 2552.
- พงศ์เอียร ธาระเสนา , สัมภาษณ์. 25 ธันวาคม 2552.
- ไพฑูรย์ พงศะบุตร และวิลาสวงค์ พงศะบุตร. (2542). **คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ยุพาพร ชัยศิริ. (2549). “การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราเมศร์ พรหมชาติ. (2545). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2542). “เกษตรสัญจร (Agrotour)” . **จุลสารการท่องเที่ยว**. 2(3) : 26-29.
- วรภรณ์ งามสมสุข. (2549). “การประเมินมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ณ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิณีใหม่ทองถิ่น , สถาบัน. “ตลาดผลไม้คลองจินดาและล่องเรือชมสวนเชิงอนุรักษ์.” คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชณุ เอมประณีตร , สัมภาษณ์. 2 มีนาคม 2553.
- วรรณภา วงษ์วานิช. (2539). **ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย , สถาบัน. (2544). **รายงานผลการดำเนินงานขั้นสุดท้าย การศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism)**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). **สังคมวิทยาการท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ศิริรัตน์ หอมนาน. (2547). “ศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านรอบบริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สร้อยดี อาสาสรรพกิจ. (2540). “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism).” **จุลสารการท่องเที่ยว**. 16 (มกราคม-มีนาคม 2540) : 41-44.
- สินธุ์ สโรบล และคณะ. (2546). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ส่งเสริมการเกษตร , กรม. (2541). **โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรปีท่องเที่ยวไทย**

2541-2542. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองจินดา. (2552). **ข้อมูลพื้นฐานตำบลคลองจินดา**. เอกสารอัด
สำเนา.

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์. (2544). “การจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก
ของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด
สมุทรสาคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุไรวรรณ สุวรรณเสรี (2548). “ความพึงพอใจและปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรในเส้นทางโพนพิสัย-รัตนวาปี จังหวัดหนองคาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

Font , Antony Riera. (2000). “Mass Tourism and the Demand for Protected Natural Areas
: A Travel Cost Approach.” **Journal of Environmental Economics and
Management**. 39 : 97-116.

Lack , Kathryn Joanne. (1997). “Agri – Tourism Development in British Columbia.”
Dissertation abstracts online.

ประวัติผู้วิจัย

1. **ที่อาจารย์ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพจน์ สุทธิศักดิ์
Asst. Prof. Suphot Sutthisak
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การสอนภาษาไทย
- ตำแหน่งงานปัจจุบัน** ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมอำเภอเมืองนครปฐมฯ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

2. **หัวหน้าโครงการ** นางสาวผกาวัลย์ กาบแก้ว
Miss. Phagawan Gabkeaw
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน

3. **ผู้ร่วมงานวิจัย** นางสาวณัฐกฤตา แซ่มตระกูล
Miss. Natakrita Chamtrakool
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน

4. **ผู้ร่วมงานวิจัย** นายภาสกร บัวศิริ
Mr. Pasakorn Boursiri
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน

5. **ผู้ร่วมงานวิจัย** นายวีระ บินโฮริส
Mr. Weera Binhoris
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน

6. **ผู้ร่วมงานวิจัย** นายสมพล ขำหาญ
Mr. Somphon Khomhan
- คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา** นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการโรงแรม สปา และการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยคริสเตียน